

R. 106

M
a
c
a
A
c
&
n
t
i
o
q
h
p
r
i
r
e
q
b
d
n
c
f
a
t

res: nonnulli habent in textu Græco
 id est virtutem. Quod si dicat virtutem, res
 est pro vi & potentia quæ est in qualibet arte, quæ
 propriè facultas potest, cum sit ad utramq; partem
 arer & æquè disposita. Veluti medicina dicitur potens
 ad faciendum & corrumpendū sanitatem.
 & oratoria est potens ad probandū & suadendū
 interdū de eodem, veluti quod voluptas sit bonum
 & malum. Notandū quod licet se habent fines, sic res qua-
 rent fines, & econverso. Conuertitur enim consequen-
 tia. Tales sunt res quales sunt fines earū, & contra: tales
 quales sunt res quarum isti sunt fines. Bene ergo
 Philosophus finem sine esse præstantiorem, per hoc
 altera præstantior altera est, & ars arte nobilior.
 nihil interest. } Hæc est tertia pars principalis
 primi capituli in qua remouet dubitationem quæ oritur
 Quia dixit quod est differentia finū cum alijs sicut ope-
 rationes, & quod in quibus finis est opus: in his po-
 nunt opera operationibus. Igitur ne hoc videatur face-
 re similitudinem rerū, & ideo non valet sententia nuper dicta
 quod alter altero sit nobilior, cum opera semper sint po-
 sterioribus præcedentibus: ideo inquam hoc sol-
 uitur quod nihil interest, siue fines sint opera siue opera
 sint siue opus siue operatio, ut in finibus supradictarū
 potest intueri licet. Nam propter quod vnum quodq;
 illud magis, ut primo Posteriorum dicit Philosophus
 Quod vnus agibilium finis qui cuius-
 lis sit facultatis.

CAP. II.

Igitur quispiam rerum agendarum est finis
 quem nos propter seipsum, cetera autem
 propter hunc volumus: neque sit
 propter aliud expectandum.

ETHICORVM

magis, ipsumq; optimum esse. Et ad humanam igitur
 magnam huiusce cognitio opem affert. Nam ut
 signum habentes, magis id quod oportet attinge-
 mus. Quod si ita sit, enitendum est huius ipsum signum
 nam sit comprehendere, & cuius sit scientie uei-
 percipere. Videbitur autem eius esse, quae maxime
 tur, maximeq; rationem subit architecturae. Tale
 sese offert ipsa ciuilis facultas. haec enim et quae se
 ciuitatibus esse & quales quenque discere, & quae
 oportet, instituere solet. Eas praeter ea facultates, quae
 mus afficiuntur honoribus: ut rei militaris, reiq; iur-
 ris facultatem, ac oratoriã artem, huic subesse faci-
 demus, cum igitur ceteris actiuis scientijs haec ut utra-
 ges ferat, atque instituat quid quisque agere, & quae
 abstinere debeat: huius finis, ceterarum omnium
 tum continet fines. Quo fit ut hic finis sit bonum ip-
 sum. Quamquam enim unius hominis idem & ci-
 bonum: ciuitatis tamen comparare conseruareq;
 maius atq; perfectius esse uidetur. Nam am-
 si soli: maius autem atque diuinius est si gen-
 tibus, & sit acquisitum, partumque conseruetur. U-
 ur appetit haec doctrina: cum sit facultas quaedam

COMMENT.

S Igitur quispiam.} Hoc est secundum capitulum
 primi tractatus, in quo ostendit quod in humanis e-
 dam ultimus finis, & summum bonum. Et ordine pri-
 mo ostendit esse aliquem finem bonum, deinde
 huius, demum optimum. Diuiditur autem hoc capitu-
 lum in duas partes. In prima ostendit quod est finis ultimus
 summum bonum. In secunda declarat cuius scientiam
 quam pertinet ad hoc dicere talem finem. In prima i-

LIBER PRIMVS.

& propter illum sunt. Quod autem sit aliquis finis, probat philosophus per deductionem ad impossibile. non esset, tunc procederetur in infinitum, quod non est, cum infinitum pertransiri non possit, & omnia petant finem. Itaque sequeretur quod frustra esset appetitus humanus, cum nunquam eum attingere poterat, nihil facit frustra: & sic habetur quod est aliquis finis, & cum finis ea ratione qua appetitur sit quid bonum, ratione qua est ultimus ad quem alij ordinantur, dicitur. Sciendum quod philosophus inquit hic finem non simpliciter, sed in genere, id est humanum bonum. Nam summum bonum simpliciter est Deus, inquitur ita ut formaliter sit in eo, qui id consequitur esse felicitas illa, de qua loquitur hic philosophus. Sciendum quod appetitus est duplex quoad hunc loquitur. quidam cum cognitione, quidam sine cognitione. Appetitus sine cognitione dicitur naturalis. Appetitus sine cognitione est duplex, quidam perfectus, quidam imperfectus dicitur qui est cum electione: imperfectus est sine electione. Naturalis igitur per se naturalis, per accidens esse potest. Is autem qui sequitur electionem potest esse vanus, praesertim is qui agit sine electione. Sed esset absurdum quod appetitus qui persequitur finem esset inanis: & ratio est: quia Deus & natura, nihil agunt frustra. Dubitatur, quia non videtur esse appetitus, ut dicit philosophus, quod appetitus esset vanus. Tertio dicit quod voluntas interdum est impossibilis summi potest. vno modo ut vult tantum, alio modo ut in electione. Prima potest esse vana, & de illa loquitur philosophus. Secunda non est vana neque impossibilis, de qua loquitur hic. Nam voluntas cum electione non potest finem post finem in infinitum. Potest etiam dici appetitus naturalis per se non est vanus summi potest, sed forte huius vel illius hominis singulariter. Ad humanam igitur. Infert vnum philosophus, dicitur ex antecedentibus quod appellatur correlatum.

ad illum pergere. & hoc probat exemplo sagittarij
 nit sibi signum. deinde dicit, Quod si ita est vt tal
 sit vehementer utilis. duo sunt facienda. Primum
 bere & definire ipsum vltimum finem, vt figura
 & designatur à pictore: alterum videre cuius art
 ratis sit, & ad quam pertineat tale bonum cognosc
 hęc duo declaranda Philosophus vtitur ordine p
 Nam primò declarat cuius sit, & ad quam scientia
 tatem pertineat cognoscere. Deinde in secundo r
 ius primi libri ostēdet quod primò propotuerat, sc
 fit ipse vltimus finis humanus, & describet ipsum.

10 {VIDEBITVR autem.} Hęc est secunda
 tuli: in qua ostendit cognitionem huius vltimi fin
 re ad scientiam & facultatem civilem, & eius esse
 Cognitio huius finis ad eam scientiam spectat, qu
 dominatur, & subit rationem architecturę respect
 facultatum. Sed scientia civilis est talis, ergo ad eam
 talis cognitio. Maior ex antedictis probatur, No
 scientiæ, & facultatis nobilissimus finis: minor
 Philosopho. Illa scientia quę imperat, & vtitur a
 77 liis, & artibus. est domina earum: & subit rationem
 cturę respectu aliarum. Sed civilis est huiusmodi
 est domina reliquarum actiuarum. Nam ad eam spe
 siderare quę facultas, & scientia est utilis reipub. &
 est utilis. Fert etiam leges, iubendo quis debeat q
 ediscere, & quousque. Ex quibus patet quod finis
 11 cultatis est summum bonum hominis. Idem est aut
 mum bonum hominis vnus & ciuitatis: est tamen
 tia, quia ciuitatis summum bonum diuinius &
 est, quàm vnus hominis. Nam illud assimilatur na
 mx causę: quę est vniuersalissima in dando, & ec
 do omnia. Postea quasi afferendo conclusionem d
 ista moralis scientia cum sit civilis quędam scientia
 sectare videtur, scilicet hoc summum bonum. No
 quod Philosophus duas condiciones posuit scien
 quę preest aliis. prima, vt sit domina maxime. se
 subeat rationem architecturę: & est. differentia

lib. v. f. 20 verso 74

Albertus Magnus

De Virtutibus herbarum. De Vir-
tutibus lapidum De Virtutibus ani-
malium et mirabilibus mundi.
Item paruum regimē sanitatis Sal-
de Sale.

MUSEVM
BRITAN
NICVM

Liber aggregationis seu liber secretorum
Alberti magni de virtutibus herbarum. De vir-
tutibus lapidum; et de virtutibus animalium
quorundam.

Prologus.

Sicut dicit philosophus in pluribus
locis. Omnis scientia de genere bo-
norū est. Veruntamen enim operatio
aliquando bona aliquando mala potest.
Scientia mutatur ad bonū et ad ma-
lum finem ad quem operatur. Et quo conclusū
tur duo: quorum unum et primum est. quod scientia
magicalis non est mala. namque per eius cognitio-
nem potest evitari malum et prosequi bonum.
Concluditur etiam secundum. quod ex quo effectus
laudatur propter finem atque vituperatur. etiam
finis scientie aliquando malus. puto quando non
ordinatur ad bonum vel ad virtutem. Et hoc se-
quitur quod scientia vel operatio: aliquando bona
vel mala. Quia igitur magicalis scientia seu co-
gnitio bona est ut presuppositum est et mala ali-
quantulum existit in speculatione rationum. et
in speculatione naturalium secundum quod ab an-
tiquis autoribus examinavi et percepi. primo et
egomet Albertus ut in pluribus veritatem inue-
ni et veritatem suppono qui ad aliqua ex christi-
anis libro et libro Alcoran. primo narrabo de qui-
busdam herbis. post de quibusdam lapidibus. et
tercio de quibusdam animalibus. et de virtuti-
bus eorumdem.

Uber primus de virtutibus quorundam herbarum.

Elitropia	Lilium
Artica	Miscus quartinus
Virga pastoris	Centaurea
Celidonia	Salvia
Prorinca	Meruena
Repta	Meliphilos
Lingua canis	Rosa
Fulqueamus	Serpentina

Prima herba vocat apud Caldeos Jeros. Apud grecos Manthuchiol. Apud latinos Elitropia. Cuius interpretatio dicitur ab elpos quod est sol et tropos conuersio quia conuersa est ad solē. Huius autē virtus mirabilis est: quia si colligat forte erant leone in augusto: et inuoluatur in lauri folio et simul addatur dens lupi et feratur: nullus poterit contra ferentē habere hoc loquēdi nisi herba pacifica. Et si ei aliquid fureretur et in nocte sub capite suo apponat videbit furē et omnes eius conditiones. Et iterū si predicta ponatur in aliquo templo ubi sint mulieres quorum conubiū parte sui frāgatur: nō poterūt exire de templo nisi deponatur. Et hoc vltimū probatū est et verissimum. Secunda herba vocatur a caldeis Royb. a grecis Olytib. a latinis vel gallicis Artica. hanc herbam tenens in manu cum millefolio securus est ab omni metu et ab omni fantasmate. Et si id ponatur cum succo sempuine et bngatur manus et residuo ponatur in aqua et aqua iteret ubi sunt pisces ad eius manus congregabunt et erunt ad piscellū. Et si extra hatur statim resiliunt ad loca propria ubi erant prius. Tercia herba a caldeis lordborot dicitur. a grecis almonot. a latinis virga pastoris. Herbam hanc ac-

cipe et cū succo mādragore distēpera : et da eant
bel alteri animali & impgnabitur i succo genere
et habebit fetū i suo genere. De quo fetu si acci-
piatur dens mamillaris et itigatur i cibo vel po-
tu oēs qui eni potabūt mori icipient bellū. Et cū
volueris delere da ei succum amantille .i. valerie
et fiet statim pax inter eos sicut prius.

Quarta herba a caldeis aquilaris dicitur: quia na-
scitur tēpore quo aquille faciūt nidos suos a gre-
cis dicitur Galis. a latinis Celidonia. Ista herba tē-
pore quo hērūdines faciūt nidos nascit quo etiā
aquille. Hęc herbā si quis cū corde talpe habuerit
deuicti omnes hostes oēs causas et oēs lites re-
mouebit. Et si p̄dicta ponatur sup caput infirmū
si debet mori statim cātabit alta voce. si nō lachri-

Quinta herba a caldeis Iterisi dicitur. (mabit.
a grecis bozar. a latinis pūentalis vel puinca.
Ista enī puluerisata cū hermbus terre circūuo-
lutus. et sp̄mus amorē inducit iter vici & v̄porem
si btatur illo i cibariis. Et cōpositio istoz cū ali-
quātulo sulphuris ponatur i stagno ubi sunt pi-
sces oēs moriuntur. Et si ad os b̄bali ponatur
statim crepabit per medium Et hoc expectum est a
modernis Si iterū dētā confectio ponatur i igne
statim conuertitur in liuidum colorem.

Sexta herba a caldeis vocatur Breyth. a grecis
Metus. a latinis nepta. Hęc herbā accipe & misce
cū lapide iuento i nido b̄ppupe auis & strices ven-
tre alicuius animalis & impgnabit & habebit fe-
tū i suo gēne nigerrimū. Et si eis ponat ad nases
statim ad terrā cadēt velut mortui post modicū ve-
ro spaci curabūt. Et si p̄dictū p̄positū i base apū
ponat nō fugiēt sed ibi p̄gregabūt apes & si de

eo apes submergantur & quasi moriantur & pre-
dicta confectione ponantur post modicum tem-
poris spacium ut p spacium hore recuperabitur
Nam et illud proporcionatur qualitati de p dte
& signum ad hoc est q si musce submerse i tepidis
ponantur post modicum spacium bita recuperabit.

Septima herba a caldeis Algeil. a grecis Dios.
a latinis lingua canis vocatur. Hanc herbam cu
corde ranicale et ei⁹ matrice pone ubi bis: & post
modicum spacium temporis congregabuntur om-
nes canes ville. Et si predictum sub pollice pedis
habueris omnes canes obmutescet nec poterit
latrare. Et si predictum in collo alicuius canis
posueris ita q non possit ore attingere semper
vertetur i circuitu ad modum volubilis rote do-
nec cadet in terram velut mortuus. Et hoc est vi-
timum expectum tempore nostro.

Octava herba a caldeis Manscla. a grecis ven-
tosni. A latinis vel galicis Jusquiamus dicitur
Hanc herbam accipe et misce cum realgalis: et
hermodatilis et pone in cibo canis rabidi statim
peribit. Et si succum eiuscum supradictis posue-
ris in cippo argenteo minutissime frangetur.

Et si supradictum cum sanguine leporis iue-
nis commiscueris & in pelle leporis consues. om-
nes lepores congregabunt ibi donec remotum fuerit

Nona herba a caldeis Anjo. a grecis amala. a
latinis Liliium vocatur. Si hanc herbam sole exi-
stente in leonis signo colligeris et cum lauri suc-
co commiscueris deinde sub fimo tepore aliquo
succum illum posueris fiet vermes. De quibus
si fiat puluis et ponatur circa collum alicuius:
vel in vestimentis suis nunquam dormiet vel dormi-

re poterit quousq; depositum fuerit. Et si predictam sub fimo posueris et de vermibus inde nascentibus aliquem videris statim inducetur ad febrem. Et si predictam ponatur in vase aliquo ubi sit lac bacce: et cooperiatur de pelle alicuius bacce vnius coloris omnes bacce amittent lac suum. Et hoc maxime expertum est tempore nostro a quibusdam sortilatoribus.

Decima herba a caldeis dicitur Luperar. a grecis Esiyphena. a latinis vero. Vescus querci. dicitur. et crescit hec herba in arboribus transforato arboris. Hec autem herba cum quadam alia herba que dicitur Martegon. i. Sulpium: quod admodum scribitur in lingua teuthonica. omnes feras aperit. Et etiam si supradictum compositum in ore alicuius ponatur et cogitetur de aliquo si debet accidere cordi infigitur. si autem non de corde resiliit. Sed si predictum ad arborem suspēdatur. cum alla hūmidinis ibi congregabuntur aues bene per quinque miliaria. Et hoc vltimum tempore meo est expertum.

Undecima herba a caldeis Esipylon dicitur. a grecis Orlegon. A latinis Centaurea vocatur. Hanc autem herbam dicunt magi mirabilem habere virtutem. Si enim adiungatur cum sanguine hūpape femelle. Et ponatur cum oleo in lucerna. oēs circundātes recedēt se esse magos ita quod vnus alteri credet quod suū caput sit in celo et pedes in terra. Et si predictū ponatur in igne stellis succētibus videbetur quod stelle currāt ad iuicē et debellant. Et si itez predictū cathaplasma ponatur ad nares alicuius pro timore quē habebit fugiet et behemster. Et hoc etiam expertum est.

Quoddecima herba a caldeis dicitur Colozio, vel colozio. a grecis clamioz. a latinis Salvia 2it est no-
me. Hec autem herba putrefacta sub fimo in vase vi-
treo procreat vel generat quaedam vermes vel auem
habentem caudam in modum merule: de cuius sanguine si
tragatur aliquis in pectore amittet sensum pro quin-
decim plus. Et si predictus serpens exburatur et ponatur
in cinis in igne statim fiet hirsutis conitru horribi-
lis. Et etiam si predictus pulvis ponatur in lapide et
accendatur videbitur quod tota domus serpentibus re-
pleatur. Et hoc ultimum est expertum a modernis.

Terciadecima herba a caldeis Diphanas dicitur
a grecis Dphionid. a latinis vero Meruene. Hec
autem herba ut referunt magi collecta sole existit
in signo arietis et coniectio cum grano peonie unius
anni caducos a malo morbo curat. Et si ponatur
in terra pingui post octo septimanas generabitur
vermes qui si aliquem tetigerit statim morietur.
Et si predictum ponatur in colubario omnes colubae con-
gregabuntur ibi. Et si pulvis illoz in sole ponatur
videbitur quod sol sit liuidus. Si autem ponatur in loco ubi
homines habitant vel iacetur inter duos amantes
statim fit lis vel malicia inter eos.

Quartadecima herba a caldeis Celapos dicitur
a grecis Carifin. a latinis Melisophilos. de qua
Macer facit mentionem. Hec autem herba collecta
videtur et coniecta cum succo cyperi unius anni po-
sita in pulmento facit pulmentum videri plenum
vermibus. Et deferentem facit esse benignum et
gratiosum et aduersarios deuincere. Et si vero pre-
dicta herba ligetur collo bouis sequetur te quo-
cumque ieris. Et si predicto succo corrigam vnicuique
de tertia parte sudoris hominis ruffi de sub asel

lis statim cingens crepabit per medium.
Quintadecima herba a caldeis Cartulin. a gee
cis quinq; folium. A latinis Serpentina vocat.
hec herba apud nos satis est nota. hec autem her
ba cum folio trifolij inhumata generat serpentes
rubeos et virides: de quibus si fiat puluis et po
natur in lampade ardente videbitur tibi copia
serpentum. et si sub capite alicuius ponatur: de
cetero non somniabitur sibi.

Modus autem operandi omnium pdictorū
est vt effectus bonus fiat in planeta bono
malus in malo. i. in horis et diebus eorū. Virtutes
herbarū. vii. secundum Alexandrum impera
torem. et has quidem virtutes habuerūt ipsi ab
influentia planetarum. Contingit autem bonam
quāq; percipere virtutē suā a superiorib; naturalib;.
Prima herba saturni que affodil; dicitur. Suc
cus eius valet ad dolorem renum et tiliarum et
datur patientibus dolorem. Radix eius cocta pa
rum Et demoniaci vel mulieri ipsam defecerūt
in lintheo mundo et liberātur nec demonē i do
mo patitur esse. et si ibidem fuerint producētes
dentes pueri & eam ferent sine dolore eos produ
cant. Et est bonum vt homo deferat secum de no
cte radicē q; non timebit neq; ledetur ab alijs.
Herba secūda solis dicitur. Poligonja vel corri
giola. Hec enī herba nomē suscepit a sole. nā est
multū generās. sic enī & hec herba est multos fa
ciēs nodos. hāc autem herbā alij appellauerunt
Alcone que est dom; solis. hec autē herba lauat
passiones cordis & stomachi qui attingit hāc her
bā habet virtutē a ligno suo & plura. Si q; aut suc
cū biberit facit eū multū coire. Et si q; deferat ra

dicem eius curat passiones oculorum. Et si aliquis
aliquam habuerit passionem portauerit secum non
superueniet ei passio oculorum. Iuuat enim freneticos
si eam secum deferunt in locis. id est in pectore. Iuuat
etiam peripulmonicos et facit eis bonum anhelitum. Et facit etiam ad fluxum sanguinis mulierum.
Herba tertia lune Chynostates dicitur. Succus
eius purgat exacerbationes stomachi thoracis et costarum.
quia ostendit se esse herbam lune. Flos autem huius
herbe purgat splenes magnos et curat ipsos. quia ista
crescit et decrescit sicut luna. Valet ad obtalmia et
facit acutum bismum et valet contra sanguinem
oculorum. Si radicem eius tritam ponas super
oculum. mirabiliter bismum clarificat. quia lumen
oculorum proprium quatuor misticiu substantie
lune. Etis confert malum stomachum habentibus
qui non possunt cibum digerere bibendo
succum eius amplius valet habentibus scropulas.
Herba quarta martis Arnaglossa dicitur. Radix
huius herbe valet dolori capitis mirifice quoniam
opinatur esse domus martis aries qui est caput
totius mundi. Valet etiam contra malas consuetudines
testiculorum et vlcera putrida et sordida quia
bortus est scorpis quia pars eius retinet spermam.
id est semine quod venit contra testiculos.
Herba quinta mercurii dicitur Pentasilum. a
quibusdam pendatalus ab alijs sepe declia a quibusdam
calipentalo. Radix huius herbe sanat plagas et duriciem
trita et emplastra amplius scropulas diluit
velociter si succus eius bibatur cum aqua. Sanat
etiam farringos et passiones pectoris seu dolores
si succus eius bibatur. Soluit etiam dentium
dolores et si succus eius ore ponatur omnes oris curat.

eat possidēs Et si q̄s secū deferat op̄ dat et auri
līā aplī⁹ si quis vult a rēge vel a principe peto-
re aliqd̄ copiā dat eloquētie si secū eā habeat et
obtinebit qd̄ voluerit. Valet etiā i lithiasi et di-
sūria succus eius bibitus.

Herba sexta iouis dicitur Acharonita a quibus-
dam autem alijs iusquamus. Radix eius posita
super bubones eos dispergit et obseruat locum
a p̄heleginone. si quis autē eam portauerit ante
q̄ passio ei superueniat nūq̄ bubonem habebit
Confert etiā radicē eius podagredum ponitur
t̄rita super locum patientis Et hec quidem ope-
ratur virtute signorum habentium pedes vel ha-
bentium aspectum super pedes et succus ei⁹ pas-
sionibus quoniam iupiter tenet ep̄as similiter
confert multum valentibus coire et est utilis ut
eam deferant secum volentes diligi a mulierib⁹
facit enim diferentes letos ac delectabiles.

Septima herba veneris dicitur p̄stercon. a qui-
busdam hyperobora. idēst herba colūbaria et her-
uena. Radix huius herbe positum super collum
sanat scrophulas et per ocidas et bubones collis-
et staphiliō. i. vrine destillationē et ismō si pona-
tur ēplastrū et est cōptū passionib⁹ istis loci Sa-
nat etis fūgas. i. scissuras & d̄dilomata. i. durici-
es que nascunt in ano & emoropdas. Si succus
eius cū melle in aqua cocta bibatur subtiliat
ea que sunt in pulmone & facit bonum anhelitū
nam detinet pulmonem. Valet etiā multum
in feconditia. i. coitu quia succus eius auget mul-
tum sperma cum q̄s vult coire addit ad deside-
riū ei⁹ & maior h̄t⁹ ipius herbe ē q̄ si q̄s eā porta-
uerit ē mltū potēs i coitu veritū nō ceneat aliqd̄

aliud super se nisi istā herbā tm̄. Si q̄s ponat eā
 in domo vel vineas in terris habundāt habebit
 redditus. Ap̄lius radix ipsius valet oībus illis q̄
 volunt plantare vineas vel arborēs. Et infātes
 portātes ipsā erunt bene disciplinati et amātes
 doctrinā et erunt leti. Confert etiā posita i pur-
 gationibus et repellit demones omnes. ¶ Pre-
 dictas tñ herbas a. r̄. die lune vsq̄ ad. r̄. r̄. i. ci-
 piendo collectionē ipsā leuare a mercurio per to-
 tā hōrā diei et euellendo fac mentionē passio-
 nis et rei. Si nomina passionē vel rē ppter q̄ ip-
 sā accipe herbā. loca tamen ipsā super frumētū
 vel ordeum et ea btere ad opus tuum postea.

¶ Explicet Albertus magnus de
 virtutibus herbarum

Secundus liber Alberti de virtuti-
 bus lapidum quorundam.

Quam iam dictum sit de virtutibus herbarū
 quorundam et de modo agendi. Nunc in pre-
 senti capitulo dicendum est de lapidibus et con-
 sequenter de quibusdam eorum effectibus. & qua-
 liter possunt accipi mirabilium opera.

Magnes	Celiotes	Quiriti.
Obthalmius	Corallus	Radianus
Onix	Ippercol	Urtices
Cristallus	Crisolitus	Lazuri
Feripēdam⁹	Elitropia	Smaragdus
Silopces	Calcedonios	Iris
Topacion	Celedoni⁹	Balasta
Nephites	Bagatus	Baliates
Aballon	Bena	Draconites
Adamas	Fluinos	Echites
Agates	Tabuces	Epistretes

Allectorius
Elmondus
Amaticus
Bicillus

crisoletus
Beratiden
Ricomai

Jacinctus
Dites
Saphirus.
Sannus

Si vis scire utrum mulier tua sit casta accipe lapidem qui magnes vocatur. est autem ferruginet colozis et inuenitur in mari indico et aliquando in partibus theothonie in illa prouincia que francia orientalis vocatur. Suppone ergo lapidem hunc capiti mulieris si casta est ipsa maritus amplexabitur. Si autem non statim cadit a lecto. Ad hoc autem si lapis iste ponatur super carbones in quattuor angulis domus dico tritus et super carbones specus dormientes fugiet edes: et relinquent totum et tunc possunt fures recipere totum quod volunt.

Si vis fieri inuisibilis: accipe lapidem qui dicitur Obtalmius et inuolue in folio lauri. Et dicit lapis obtalmicus cuius color non nominatur. Nam multorum colorum. Et est hic talis virtutis quibus circumstantium execat bel adortat. et ideo vocatur prouius latronum. constantius autem pugno clauso reddebatur per eum inuisibilis.

Si vis incitare tristitias timores: et fatalias terribiles atque lites accipe lapidem qui vocatur Onix qui est nigri coloris et inuenitur melius genus eius repletum albis venis et venit de india in arabiam. Et si collo bel in digito suspendatur excitat statim tristitias in homine et errores: et etiam in somno excitat fatalias terribiles etiam lites. Et hoc apud modernos est experitum.

Si vis comburere manus alicuius sine igne. ad hoc et fugare arteticam. accipe lapidem qui vo:

ratur. Feripendamus qui est flauis coloris: qui si
suspendatur collo alicuius curat arteticam. Et
iterum si lapis iste fortius stringatur statim adu-
rit manu et imo leniter et suauiter bult palpari
Si bis accendere animum alicuius ad gaudia et
eius ingenium acuerit, accipe lapidem qui Silo-
nitos vocatur et nascitur in gremio testudinis i
dico: et esse varium dicitur albo/rubeo/purpu-
reoq; colore. Alij dicunt hunc esse viridem: et in
persie partibus inueniri et dicunt etis crescentē
luna crescente et econuerso. Et addunt philoso-
phi antiqui q; si gulletur confert pre scientiam
quorundam futurorum si sub lingua ponatur p
cipue prima luna vna hora tamem habet virtutē
imo autem luna existente decima habet hanc vir-
tutem in prima hora vel decima. Modus autē or-
dinis q; cum sit sub lingua si cogitetur de aliquo
negotio vtrum debeat fieri an non. Si fieri de-
bet cordi tenaciter infigit ita q; auelli non potest
Si autem non cor ab ipso resilit. Ferunt etiā phi-
losophi q; curat ptificus debiles.
Si bis bt aqua buliens statim exeat manu imis-
sa, accipe lapidem qui Topacion vocatur a copa-
lis insula vel quia auri similitudine protendit, et
sunt due species, vna est oino similis auro & hec
picioflor est. Alia species est crocea magis tēsi-
lis coloris q; sit aurū hec est bilior. Exptū autē est
i nro tēpore q; si i aqua buliente mittat defluere
facit q; statim manu imissa extrahitur. Et hoc facit
dn⁹ de fratrib⁹ nris parisiue. Valet etiā contra
emothoricā & climaticā vel lunaticā passionem.
Si bis bt aliquis non sētiat dolorē nec cruciet,
accipe lapidē q; dicit Mephites a ciuitate q; dicit

mephis. Et est hic lapis virtutis ut dicit aarob & hermes qd si teratur et aqua miscatur et detur potus illi qui deberet vni bel aliquas cruciatus pati. tantam inducit ille potus insensibilitatem qd non sentiat patiens penam neq cruciatum.

Si vis ignem perpetuum et extingubilem facere. accipe lapidem qui dicit abaston & est ferrei coloris & plurimum in arabia reperitur. Si enim lapis ille accendatur nunq poterit extinguere: eo qd habet naturam lanuginis que pluma salamandris vocat cu modico huiusmodiunctuosi piguis inseparabilis est ab ipso id fouet igne accensum i eo.

Si vis vincere hostes. accipe lapidem qui vocat Adamas. et est coloris fulgentis durissimus. ita qd non potest frangi nisi sanguine hirce et nascitur in arabia bel cipro. Et si sinistro lateri alligetur: valet contra hostes et insiniam et indomitas bestias & venenosas & feros. homines & iurgias et rixas et contra venena & incursum fantasmatum et quidam vocant cum dyamantem.

Si vis ipetrare aliquid ab aliquo. accipe lapidem qui allectori dicitur & est lapis gallinacei bel galli et est albus nitens ut cristallus: et extrahitur de ventriculo galli bel gallinacei postq fuerit castratus ultra annum quartum ut qda dicit post anm extrahit: melior est q extrahit de gallo decrepito. Et ad qritate fabe erexit a benere grati reddit & constat sub lingua acceptu siti extinguit. et hoc vltimu tpe nostro expertum est & subtiliter percepti.

Si vis de dicere bestias et oia sonia interpretare & de futuro prophetisare. accipe lapidem qui est monod dicitur bel almadus hanc coloris est omne venenu extinguit & facit vincere aduersarios et pro:

phetizationem dat et interpretationem omnium
somnia et enigmata intelligere facit.

Si vis habere bonum intellectum i sensibus et
non posse fieri ebrius accipe lapidem qui amati-
sus dicitur. et est purpurei coloris et melior na-
scitur in india: et valet contra ebrietatem et bo-
num i scribilibus dat intellectum.

Si vis deuincere hostes et fugere lites accipe la-
pidem qui vocatur Berillus et est pallidi coloris
lucis transparentis de limphe. fer tecum vt vin-
ces omnes lites et hostes fugabis .reddetqz ini-
micum mitem in moribus efficacem. reddit pote-
statem sicut dicit aaron. etiam dat bonum intel-
lectum in scribilibus.

Si vis diuinare de futuris. accipe lapidem q vo-
catur Delonites. et est purpurei varqz coloris
et inuenitur i corde testudinis. Si quis autē hūc
lapidem sub lingua gustauerit diuinabit et pre-
dicet futura. Veruntamen non habet virtutem
nisi luna prima cum fuerit accensa & crescēs mo-
noptes in ultimo descendente: sic vult aaron de
virtutibus lapidum et herbarum.

Si vis pacificare tempestates: et flumina per-
transire. Accipe lapidem qui vocatur corallus &
est rubeus aliūqz albus et est expectum q statim
restringit sanguinem: et portatus pellit stulti-
ciam et prehibet sapientiam. Et hoc quibusdam
tempore nostro expectum est. et valet contra tem-
pestates et pericula fluiuorum.

Si vis accendere ignem. accipe cristallum et po-
ne iuxta circulum solis. i. contra solem et appo-
ne iuxta aliquid cōbustibilis et statim lucēte sole ca-
lido allicet ignē et si cū melle potatus lac dabit.

Si vis acquirere sapientia et fugere stulticia accipe lapidem qui vocatur crisolitus & est lucide biditatis positus in auro pellit stulticiam et sapientiam confert.

Si vis ut sol appareat sanguineus. accipe lapidem qui elitropia dicitur & est viridis similis quasi smaragdo & est resperfus sanguineis guttis. Hanc elitropia appellant nigromantici proprio nomine gena babilonicum quod si angatur succo herbe eiusdem nominis. & in vas plenum aqua mittatur facit videri solem sanguineum sicut videtur eclipsis cuius causa est quod totam aquam ebullire facit in nebulam que inspissando aerem impedit solem videri nisi quasi rubellum inspissato colore post modicum recedit illa nebula rotando quasi per guttas pluuie. Oportet autem hoc ut fiet quod sit quoddam carmen sacrum in quibusdam caracteribus et sicut accepti principes si diuinando quedam predicant propter quod templorum pontifices isto lapide maxime utebantur in festis ydolorum. Etiam gestatum hoc reddit hominem bone fame et icolumen & longe vite. Dicitur autem a philosophis antiquis quod unctus herba sui nominis ut perditur potest virtutes inueniri plures in ethiopia / cypro / aethiopia. **S**i vis effugere illusiones omnesque fantasias & omnes causas vincere accipe lapidem qui Calcedonos dicitur. et est pallidus fuscus et aliquantulum obscurus. Si hic perforetur et cum virtute lapidis qui sineris dicitur collo suspendatur. Valet contra aduersarios virtutesque corporis conservat. et hoc vltimum expertum est moderno tempore. **S**i vis esse gratus et placens hominibus. accipe lapidem qui celidonium dicitur ex eo est niger & rus-

fus et de ventre hyrundinis extrahitur ruffus in
uolutus panno lineo bel coreo bitulino. sub fini
stra ascella portatus valet contra insaniam & an
tiquos morbos & languores contra litergiricam
passionem et contra epidimiam. Euar refert qd ille
lapis hominem facit facundum & gratum et pla
centem eum reddit. Riger autē valet contra fe
rum et iras & ad fine concepti producit negoti
Et si inuoluitur in folijs celidonie dicitur obfu
scare visum et debet extrahi mēse augusti: et be
frequenter duo i hna hyrudine sueniūt lapides.
Si vis est: victoriosus contra aduersarios. acci
pe lapidem qui dicitur Bargates & est diuersi co
loris et dicunt antiqui philosophi fore expertū i
Alcide p̄cipe qd diu eū portauit sp̄ habuit victo
riā & est lapis diuersi coloris sicut pellis capole.
Si vis prescire futurum aliquid. accipe lapidem
qui vocatur gena qui est sicut d̄. a bestia et pone
sub lingua tua et sicut aaron et antiqui philoso
phi dicunt qd diu si te numeris diuinando predi
ces futura. nec aliquo modo errabis diuinando.
Si vis ut fiat bestis incōbustibilis. accipe lapidē
qui histinos vocatur. qui ut dicit Isidorus simi
lis est croco et in partibus hispanie inuenitur. &
iste lapis silabilis est propter ventuositatem i ip
sitate factam iuxta gades herculis et si de eo fi
et bestis nullo modo potest hui sed de igne nitet.
Et huius speciei dicūt quidā Carbiculū album.
Si vis gratiā habere & honore accipe lapidē qui
tabrices vocat & est similis cristallo & de hoc refe
runt antiq̄ philosophi ut euar & aarō qd eloquenti
am et gratiam prestat et honorem. Et cum hoc di
citur qd curat omnem ydropisim.

Si bis fugare fantasmata & stulticiā accipe lapī
dem q̄ vocatur crisolīt⁹ & est idē virtute est arte;
nico vt dicit aard & euap i libro de naturis herba
rū et lapidū. In auro posit⁹ & gestat⁹ fugat stul
ticiā et fantasmata compellit. sapientiā etis cō
ferre perhibetur et valet contra timorem.

Si bis iudicare cogitationē & oppiniones alio
rū accipe lapidē q̄ vocatur geratides & est nigri co
loris et teneatur in ore facit etis gestantem hy
larem et gratiosum apud omnes.

Si bis habere victoriam et amicitiam. accipe la
pidem qui vocatur nichomai & est idem q̄ alaba
strum & est de genere marmorum & est alb⁹ nitēs
Et de hoc fiunt bnguenta ad sepulchra mortuoz

Si bis vt homo dormit tibi dicat quiescit. ac
cipe lapidem qui vocatur Quiris & tuenit lapis
iste in nido bppupe. & est lapis iste lapis p̄ditoz.

Si bis aliqd ab aliquo impetrare. accipe tecum
lapidem qui vocatur radianus. & est lapis niger
translucens qui cū capita gallozum dantur co
medere formicis inuenitur post tempora multa
in capite gali & est idem q̄ lapis tonatids.

Si bis facere q̄ canes nec venatores possūt no
cere alicui animali qd̄ venat. pone corā ipso lapī
dē q̄ vocat Liperi⁹ & statim id ad lapidē curret. Sic
enim lapis inuenitur in libia & omnes bestie cur
runt ad istū lapidē tanq̄ ad suum defēsozē pro
hibet ei ne canes vel venatores noceāt eis.

Si bis p̄hurete man⁹ alicui⁹ s̄n igne. accipe lapī
dē q̄ vocat vices quē p̄ dicitur p̄ncipē ap̄ū qd̄
est ignis & est vt ignis hunc lapidē si quis strin
git fortiter statim adurit manū velut combus
tatur igne materiali quod est mirabile.

Si bis curare melancolliam vel quartanam in aliquo accipe lapidem qui dicitur lapis lazuri similatur enim coloru celesti sunt intus corpuscula aurea. Et est certum et expertum q̄ curat melancolliam et quartanam.

Si bis acuire ingenium alicuius vel opes augete suas et etiam futura predicere. accipe lapidem qui smaragdus dicitur et est mundissimus translucens et planus vel flauus est melior. & aufer de nidis griffonum et confortat et conseruat Et gestatus facit hominem intelligere memoriam bonam conferet auget opes deferentis. et si quis ponat sub lingua sua statim prophetabit.

Si bis facere irim apparere. accipe lapidem qui vocatur iris et est albus ad modum cristalli quadratus seu cornua habens. Si iste lapis ponatur in radio solis statim reflectendo facit apparere irim in pariete vel in muro.

Si bis lapidem dnum qui non q̄ calefiat. accipe lapidem qui dicitur Galasia et est huius grandinis figuram & colorem et duriciam habet adamantis. Si lapis iste in igne ponatur fortissimo non q̄ calefiat. et est causa quia habet poros ita constructos q̄ calor ingredi non potest corp⁹ lapidis. Dicit enim aaron et euar q̄ lapis iste gestatus mitigat iram/luxuriam/et ceteras alias passiones.

Si bis scirebetrum broz iaceat cum aliquo alio amaro. accipe Galates lapidem sic appellatum qui est idem cu catagre. & inuenitur in libia & britania. est q̄ duplicis coloris scilicet nigri & crocei et inuenitur glaucus tendens ad palliditate. curat ydiopisim & fluentes dentes confirmat. et dicit Aui. q̄ si lapis iste teratur & lanetur sine laua

tura detur alicui mulieri si virgo non sit statim b: i
nabit. si virgo non.

Si bis hostes deuincere. accipe lapidem qui dicitur
Draconites a capite draconis. et si de viuo
lapis extrahatur valet contra omnia venena et
ferens eum i sinistro brachio oēs hostes deuicet.

Si bis amorem generare inter aliquos duos. ac
cipe lapidem qui Echites dicitur. a quibusdam di
citur Aquileus quia aquile in nidis suis hos col
locant. purpurei coloris est et inuenitur iuxta lit
tora oceani et aliquando in persia. et in se sem
per continet alium lapidem qui i ipso sonat quā
do mouetur. Fertur ab antiquis philosophis q
hic lapis sinistro brachio suspensus conciliat amo
rem inter virum et uirginem. confert pregnantib9
aborum impedit. periculum perterritiois mi
tigat et caducis dicitur valere. Et sicut dicitur cas
dei si in cibo sit. venenum et lapis predictus po
natur in eo prohibet ne cibus ille possit degluti
ri. et si subtrahatur statim deglutit hoc vltimum
a quodā fratru nōz scilicet examinari vidi.

Si bis reddere hominem tutum. accipe lapidem
qui Terpistrices nuncupatur. i mari generatur
rutilans est et rubicundus. et dicitur in libro Al
chorat si aī cor gestatur hominem reddit tutum
et omnes compescit seditiones. Dicitur etiā cō
pescere locustas/ volucres/ nebulas/ grandines
ac tempestatem a fructibus terre. Et est expertū
a philosophis modernis & a quibusdā fratrum nō
rū q̄ oppositus radio solis radios igneos emit
tit. Item si lapis iste in aquam bulientem ponat
statim cessabit buliri et post modicum refrigeret.
Si bis ut peregrini pergāt tuti. accipe lapidem

qui vocatur iacinctus multo rufus est coloris. biridis
autem est melior et habet venas rubeas & vult i ac-
gento collocari & in lecturis quibusdam dicitur
quod eius sunt duo genera. aquaticus & saphirinus. Aquati-
cus flauus est albescens Saphirinus autem flauus per-
lucens valde nichil habens aquositatis. et hic est
melior. Et de hoc scribitur in lecturis philosopho-
rum quod digito vel collo gestatus redit peregrinos tu-
tos & gratos hospitibus. Et sonum puocat propter su-
am frigiditatem & hoc proprie habet saphirinus.
Si vis seruari a diuersis casibus & pestiferis mor-
tibus. accipe lapidem quem Diutius vocat cuius tres
sunt species. una nigra. alia viridis tertia cuius altera
pars est aspera. altera plana. et color eius quasi
fovilamina est. sed biridis habet maculas albas.
Hic lapis gestatus preseruat aduersis casibus
periculis mortis.
Si vis conciliari pacem. accipe lapidem qui vo-
catur saphirus qui venit ab oriente in indiam &
flauus est melior qui non est tam lucidus. pacem
creat et concordiam. purum & deuotum ac deum
animam efficit. animum confirmat in bonis & ho-
minem refrigescere facit in steriori ardore.
Si vis curare vertiginem. accipe lapidem quem sanus vo-
catur a sanua insula mentem deferens consolidat allu-
gat & manum putientis impedit partum et ipsum
continet in ventre idcirco prohibetur in re tali
ne lapis iste mulierem tangat.
In libro mineralium in aaron & euar multa si-
mila et alia inuenies.
Modis autem agendi in his in hoc consistit: ut
profectu bono deferens sit mundus ab omni cor-
poris pollutione.

Cadetur dicere **S**idorus Amacam habere in capite lapidē nobilissime virtutis & est albi coloris quē qui tritū dederit bibere straguriosi perfecte soluit urinam et breuiter sanat. Item soluit quartanā. Item tollit albuginem oculorū Item si mulier pregnantis cum portauerit sup se non amittet fetum. Item valet p̄ficis caro ipsarū cocto et comesta Item puluis ipsarum bisarū cum corticib⁹ confert sicubus et cum aliquibus granis piperis scilicet sicubus et tondilomatibus quā nascuntur in ano. Similiter ipse crude cum corticibus pistate r̄spunt apostemata matura.

Liber tercius Alberti magni et est de virtutibus animalium quorundam.

Qum superius dictum sit de quibusdam effectibus causatis virtute lapidum quorundam et de eorum mirabili efficacia siue operatione.

Nunc dicendum est in isto presenti capitulo de quibusdam effectibus causatis a quibusdam animalibus.

A quila	E rperiolus	P ellicanus
C atello	L eo	C orvus
B ubo	F oca	M iluus
H ircus	A nguilla	T urtur
C amel⁹	M ustella	T alpa
L epus	C ippupa	M erula

Aquila auis satis nota. a caldeis. Atnorat dī a grecis. Ambicus Refert aaron & euar quod mirabilem habet naturā siue virtutē quod si ei⁹ cerebri pluerit & cum succo cicute misceat hoc come

dentis statim se capiet per capillos nec se dimittent donec accentum portauerit. Huius autem effectus ratio est. quia cerebrum illud calidissimum est. ita quod generat virtutem fantasticam obturando meatus per foramen.

Tasso est animal satis notum. A caldeis enim vocatur araya. A grecis vero Digalo dicitur. De hoc enim dicit aaron quod si pedes eius ab aliquo ferrentur nunquam verberabitur sed semper progredi appetet. Item gestans pedes eius semper vincet et ab inimicis suis timebit. Et dicit quod dexter eius oculus in corio lupi inuolutus reddit hominem placentem gratiosum et benignum. Et si ex predictis rebus fiat cibus vel puluis in cibo alicui datus multum diligetur ab eo. Hoc autem ultimū tempore nostro expertum est. Et si predicta confectio ponatur in fimo sicut vermes venenosi de quibus si aliquis comederet et statim dormiet et non poterit excitare donec suffumigetur aristologia et masticia.

Bubo est avis satis nota. que a caldeis magi dicitur et a grecis Hysopus. Huius avis mirabiles sunt virtutes. Si enim cor eius cum dextro pede eius super dormientem ponatur statim tibi dicit quicquid fecerit et quicquid ab eo interrogaueris. Et hoc a fratribus nostris est expertum moderno tempore. Et si hoc iterum sibi ponat quis sub ascella nullus canis ei latrabit sed obmutescet. Et si coniunctio predictorum cum ala sua suspendatur ad arborem aves congregabuntur ad arborem.

Hircus est bestia satis nota. a caldeis erbichi. A grecis vero massap appellatur. Si sanguis eius accipiat tepidus cum aceto et attentionis succo simul cum

bitro buliat reddit bitru molle ad modu paste.
poteritq cōtra muru bel parietē pici nō frange-
tur. Et si p̄dictū cōpositū i base ponat: et de hoc
bngatur facies. res mirabiles & horribiles appa-
rebunt & videbitur ei q̄ debeat mori. & si p̄dictū
in igne ponatur & si ibi sit aliquis caducus appo-
sito laude magnete statim cadet ad terram sicut
mortuus. Si ei datur aqua anguillarum ad po-
tandum statim curabitur.

Camelus est animal satis notum. a caldeis enī
Chpboi. a grecis Iphi vocatur. Si eius sanguis
supra caput ponatur in pelle stellidōis stellis lucē
tibus videbitur q̄ ille sit gpgas & q̄ eius caput sit
in celo & de hoc habetur in libro Alchorat ab her-
mete. et similiter si ex hoc aliquis comederit sta-
tim eribit de sensu & si lucerna eius cum sangui-
ne uncta accendatur videbitur q̄ omnes homi-
nes circumstantes habeāt caput cameli dū tamē
non sit lumen extrinsecū alterius cande-
le.

Lepus est animal satis notum. a caldeis bete-
rellum. a grecis vero Onolosam vocatur. Huius
virtus mirabilis refertur. Dicit enī euar & aarō
q̄ pedes eius uncti cum lapide alias capite me-
rule mouent hominem ad audaciam ita q̄ nō ti-
met mortem. et si sinistro brachio alligetur pget
quo voluerit et tutus redibit absq̄ periculo & si
cani detur ad comedendum cum corde mustelle:
de cetero non hociferabit etiā si interficietur.

Serpentis est alal satis notū. Unguis ei⁹ si cō-
burat & solidet edet i cibo alicui equo nō come-
det p̄ tridū & si p̄dictū ponat cū aliquātulo tre-
bētū erit lucidū & scdo fiet quasi nubes & si quis si-
p̄ciat i aquā aliquātulū fiet tonitruū horribile

Heo est animal satis notū. a caldeis Alam⁹bo:
ca. a grecis Beruch si ex ei⁹ pelle fiant corrigie
precinct⁹ ex illis non timebit hostes si de ei⁹ car
nibus q⁹s comederit & de eius aqua biberit p tres
dies curabitur a febre quartana. et si eius ocul⁹
sub ascella ponat⁹ vel portet omnes bestie inclina
to capite versus p⁹ma terga fuge dabūt.

Hoca est em piscis satis notus. A caldeis danla
bur. A grecis em labor d⁹ siue appellatur. Hic pi
scis est diuerse nature. Si em lingua ei⁹ accipia
tur et etiā cū aliquantulo de corde eius in aqua
ponatur. pro certo cōgregabūt⁹ ibi pisces. Et si
sub ascella portaueris. nullus in iudicio cōtra te
victoriā habere poterit: sed iudicē benignum et
suauē habebis.

Anguilla est piscis satis notus. Huius autem
prout bult euar et aarb mirabiles sunt birtutes
Si enī moriat defectu aque. corpore integro re
manēte. et accipiat acetū forte et misceat sāgui
ne bulturis & ponat sub fimo in aliquo loco. oēs
quotquot fuerint recuperabūt vitam sicut pri⁹
habuerunt. Et verm⁹ eius anguille extrahat &
in predicta cōfectione ponatur per mensembnū
verm⁹ mutabit in anguillā nigerrimā: de qua si
quis comederit morietur.

Mustella est aial satis notū. Si cor hui⁹ aialis
comedat adhuc eo palpitante facit scire futura
et si de corde cū oculis et lingua canis aliquis co
medat statim amittet vocem.

Uppupa est auis satis nota. A caldeis Boxi di
cta. et a grecis Jlon. Oculi eius gestati faciunt
hominem gratiosum. Et si oculi eius ferantur

coram pectore oēs eius inimici pacificabuntur.
Et si caput eius in bursam tuam habueris non
poteris dēcipi ab aliquo mercatore. Hoc autem
expertum est a fratribus nostris hodie

Dellicanus est avis satis nota. a caldeis **Uol-**
tri. a grecis vero **Philatibocatur.** Huius enim
avis virtus mirabilis est. Si enim eius pulli in-
terficiantur dū tamen cor ipsorum pulloꝝ nō
frangatur: et de eius sanguine accipiatur et te-
pidus in ore pulloꝝ ponatur: statim sumunt
bitam sicut prius.

Si enim suspendatur ad collum alicuius avis
semper volabit donec cadet mortua. Et si dex-
ter eius pes ponatur sub fimo calido / post tres
menses ex humore et calore quem avis habet ge-
nerabitur viua et mouebit se. Et hoc etiam te-
statur hermes in libro alchorat et **Plinius.**

Coruius est avis satis nota. et eius virtus mi-
rabilis ut refert euas et aaron. Si enim oua ei⁹
coquantur et iterum in nide ponantur / statim
coruius procedit ad mare rubrum in quadam in-
sula ubi est aldozicus vel alodrius sepultus: et af-
fert lapidem quendam quo tangit oua sua et sta-
tim sicut cruda sicut prius erant mirabile enim
est valde oua cocta recitare. Si autem lapis iste
supponatur in anulo supponēdo sibi solum lau-
ri et tangatur binctus cathemis vel ianua clau-
sa statim soluetur binctus et aperitur ianua.
Et etiam si lapis iste ponatur in ore dat intelle-
ctum omniū aurium. Cuius autem lapis est indi-
cus quia in india reperit secundū quosdā & aliqñ

in mari rubro. bartholomeus coloris est & facit omnes iras
oblivisci. sicut supradiximus de eodem lapide.

Quilvus est avis satis nota. a caldeis **Belicus**.
a grecis **molos** dicitur. Si caput eius accipiatur et fe-
ratur ante pectus dat honorem et gratiam oim
mulierum. Et si suspendatur ad collum galline:
nunquam cessabit currere donec deponat illud. Et
si eius sanguine innugatur trista galli de cetero
non cantabit. In genibus eius invenitur quidam
lapis si inspicatur subtiliter. qui si ponatur in ci-
bo duorum inimicorum fient amici & erit pax op-
tima inter eos.

Turtur est avis satis nota. a caldeis dicitur **Mur-**
ib. a grecis **psilax**. Si cor huius avis feratur in co-
co lupi nunquam de cetero habebit ferens appetitum
lucrandi. Et si cor eius comburatur & supra ova
alicuius avis ponatur nunquam de cetero eis potest
generari fetus et si pedes eius suspendantur ad
arborem de cetero non fructificabit. Et si eius sa-
nguis cum aqua talpe decoctus unguatur locus pilo-
sus et equus cadent nigri capilli.

Talpa est animal satis notum. Huius animalis
virtus mirabilis ut refertur a philosophis. Si
pes eius involuatur in folio lauri et ponatur in
aure equi ipse fugiet pro magno timore. et si in ni-
do alicuius avis ponatur nunquam ex ovis illis eri-
bit fletus. Et si talpas fugere volueris pone eam
in olla et sulphur binum accensum et ibi conue-
nient omnes alie talpe et aqua decoctionis ipsi-
us dealbat equum nigrum.

Merula est avis satis nota et est eius virtus mi-
rabilis quia si penne ale eius dextre suspendan-
tur in medio domus cum filo rubeo quod nunquam flue-

est in visu nullus poterit dormire i illa domo do
nec deponatur. Et si cor eius ponatur sub capite
dormientis & ab eo queratur omnia dicet que se
cerit alta voce, et iterum si in aqua putei ponatur
cum sanguine bippupe et commiscatur. postea
bnguantur inde tempora alicuius statim infirma:
bitur usque ad mortem

Modus agendi omnium predictorum ut effectus
bonus sit et utilis est quod fiat sub plancta be
niuolo. ut ioue et venere Et in malo effectum sub
planctu maliuolo. ut saturno & marte Et hoc est
sepe diebus eorum et horis suis Si quis autem hoc
recte fecerit proculdubio veritatem & utilitatem
et in partem efficaciam inueniet in predictis sicut se
pius vna cum nostris fratribus temporibus nostris
suis expertus & vidi. Consideret hic igitur qui pre
dictorum copiam inueniet possidere vel dum effi
cacia & virtutem utrum se habeant in effectum bo
no seu sui contrario. quod bona sub beniuolo plane
ta experiantur et mala sub maliuolo et inueniet
quod dictum est. Nam si in suis contrariis fierent
ut bonus effectus in signo maliuolo vel e contra
impediretur virtus et effectus eius propter sub
contrarium. et sic bona & vera suspenderentur. Et
demum enim quod plurimos falli in certis ac veris quod
si signorum vel temporum qualitates agnoscerent
et custodirent in supradictis voluntatem conse
querentur et effectum.

Videtur dicere Isidorus quod cinis rane magne su
per se portatus ad sonas valde retinet fluxum mestrui
oribus. et si phatide si ligetur ad colli galline non exi
bit sanguis ex ea vel ex alio animalis. Item disceparatus
est aqua ex eo bngat non animalis nascent inde pili.

Si quis enim cor canis in sinistra parte porta
uerit omnes canes obmutescunt. Si quis oculu
dextrum lupi ligauerit in manica dextra homi
nes neque canes ei noscere poterunt &c.
Et ut omnia que superius dicta sunt et etiam
docent inferius que astrologi peritia non habent ad
effectum sui desiderii facilius possint accommo
dare. Primo notabis quod hora sumit dupliciter. ut
delicet equalis et inequalis. Hora equalis est ho
ra horologi que semper equalis existit. Inequa
lis autem consideratur secundum quod dies maiorantur vel
minorantur. nam semper astrologi considerant
tempus quo sol stat supra horizonta sua et illud
vocat diem vel arcum diurnum et viceversa no
ctem. Id autem tempus quod diem appellat in partes
diuidunt quatuor. equales que sunt hore eiusdem di
diei. et quicquid de die die de nocte opposito mo
do intelligas. Et ut clarius percipias ponam us
que sol emergat horizontum hora octaua horolo
gij. habemus usque ad occasum sexdecim horas horo
logij. quas multiplicemus per quadraginta. puta
quadraginta sunt minuta cuiusque hore horolo
gij et habemus noningenta sexaginta minuta
que diuidamus per duodecim. prout duodecim
sunt hore diei applicando cuiuslibet hore sua por
tionem et habebimus tunc octuaginta minuta
hore. qualibet ergo hora talis diei habebit octua
ginta minuta. que capient horam unam et unum
tertium hore horologi et toto illo tempore con
siderabitur dominus planete illius hore quem ad mo
dum infra scripta tabula demonstrabit.
Quelibet hora sue noctis non habebit nisi qua
draginta minuta quod si de reliquis suo modo in

Intelligas secundum / videlicet solis ortum supra
terram quia non ea hora que media est inter no-
ctem et diem dies dicitur. sed dies proprie intelli-
gitur cum sol videri potest. Cum ergo volēs cuiusque
planetarum dominium considerare. Nam una-
quaque hora quilibet planeta suum habet domini-
um. Horas ipsas supra scripto modo considera-
bis: et sic poteris ad finem propositi peruenire.
Consideratur etiam diei initium a prima hora pre-
cedentis diei post meridiem sic dividatur. Dies
dominicus in duas partes equales. et sic duode-
cim horarum divide in duas. Erit ergo hora de-
cima octava dimidium diei et prima hora sequens
erit initium diei lune.

De astris et planetis rerum scias quod dies domi-
nicus habet astrum suum sub sole. Dies lune ha-
bet astrum suum sub luna. Dies martis habet a-
strum suum sub Marte. Dies mercurii habet astrum
suum sub mercurio. Dies iouis habet astrum su-
um sub ioue. Dies veneris habet astrum suum sub
venere. Dies sabbati habet astrum suum sub saturno
Nota quod omnis actus verus fieri debet sub suo
planeta et melius est si in proprio de illius plane-
te et in ipsius hora propria. ut verbi gratia sub
Saturno. vita. edificium. doctrina. mutatio.
Sub ioue. honor. optatum. diuitie. idumentum
Sub Marte. bellum. carcer. matrimonium inimic-
us. Sub sole. spes. lucrum. fortuna. heres. Sub
venere. amicus vel societas. via. amica. peregrin-
us. Sub mercurio. eger. amissio. debitum. timor.
Sub luna. pallacium. somnum. mercatum.
furtum.

De horis dierum et noctium. primo de horis di-
minice. hora eius prima sol. secunda venus. ter-
cia mercurius. quarta luna. quinta saturnus. sex-
ta iupiter. septima mars. octava sol. nona venus.
decia mercurius. undecia luna. duodeciana saturnus.
Noctis vero prima eius hora iupiter. secunda
mars. tertia sol. quarta venus. quinta mercurius.
sexta luna. septima saturnus. octava iupiter. no-
na mars. decima sol. undecima venus. duodeci-
ma mercurius.

Diei lune. prima eius hora luna. secunda saturnus.
tertia iupiter. quarta mars. quinta sol. sex-
ta venus. septima mercurius. octava luna. nona
saturnus. decia iupiter. undecia mars. duodeciana sol.

Noctis vero. prima eius hora venus. secunda
mercurius. tertia luna. quarta saturnus. quinta
iupiter. sexta mars. septima sol. octava venus.
nona mercurius. decima luna. undecima saturnus.
duodeciana iupiter.

Diei martis. prima eius hora mars. secunda sol.
tertia venus. quarta mercurius. quinta luna. sex-
ta saturnus. septima iupiter. octava mars. no-
na sol. decima venus. undecima mercurius. duo-
deciana luna.

Noctis vero martis. prima eius hora saturnus.
secunda iupiter. tertia mars. quarta sol. quinta
venus. sexta mercurius. septima luna. octava sa-
turnus. nona iupiter. decima mars. undecima sol.
duodeciana venus.

Diei mercurii. prima eius hora mercurius. secunda
luna. tertia saturnus. quarta iupiter. quinta mars.
sexta sol. septima venus. octava mercurius. nona luna.
decia saturnus. undecima iupiter. duodeciana mars.

Noctis vero mercurij. prima eius hora sol. secunda venus. tertia mercurius. quarta luna. quinta saturnus. sexta iupiter. septima mars. octava sol. nona venus. decima mercurius. undecima luna. duodecima saturnus.

Diei iouis prima eius hora iupiter. secunda mars. tertia sol. quarta venus. quinta mercurius. sexta luna. septima saturnus. octava iupiter. nona mars. decima sol. undecima venus. duodecima mercurius.

Noctis vero iouis. prima eius hora luna. secunda saturnus. tertia iupiter. quarta mars. quinta sol. sexta venus. septima mercurius. octava luna. nona saturnus. decima iupiter. undecima mars. duodecima sol.

Diei veneris. prima eius hora venus. secunda mercurius. tertia luna. quarta saturnus. quinta iupiter. sexta mars. septima sol. octava venus. nona mercurius. decima luna. undecima saturnus. duodecima iupiter.

Noctis vero veneris. prima eius hora mars. secunda sol. tertia venus. quarta mercurius. quinta luna. sexta saturnus. septima iupiter. octava mars. nona sol. decima venus. undecima mercurius. duodecima luna.

Diei sabbati. prima eius hora saturnus. secunda iupiter. tertia mars. quarta sol. quinta venus. sexta mercurius. septima luna. octava saturnus. nona iupiter. decima mars. undecima sol. duodecima venus.

Noctis vero sabbati. prima eius hora mercurius. secunda luna. tertia saturnus. quarta iupiter. quinta mars. sexta sol. septima venus. octava mercurius. nona luna. decima saturnus. undecima

Jupiter. duodecima mars.

Et nota q̄ iupiter et venus boni sunt. saturnus
et mars mali. sol vero et luna mediocres. mercurius
autem cum bonis bonus & cum malis malus.

Albertus magnus de mirabilibus mundi felicitate scripsit

Quis scimus q̄ opus sapientis est fa-
cere cessare mirabilia rerum que ap-
parent in conspectu hominum quibus
varia quibus diversa et plurimum ad-
miranda non cessamus inquirere scri-
pta auctorum donec sufficere apparet magna
pars operum mirabilium. tandem autem occu-
rit nobis res ultime mirabilitatis et extran-
sitas. apparentis tamen insensibilis omnium homi-
num et vulgarum et est ligatio hominum et vir-
tutum ipsorum per incantationes per caracte-
res per beneficia et sermones et multa valde vi-
sibilia que penitus non videntur possibilis nec ha-
bentia causam sufficientem. et cum diu sollicita
uerim animum super hoc inuenimus sermonem
probabilem. Avicenna sexto naturalium. q̄ dum ho-
minum anime inest quedam virtus immutandi res &
q̄ res anime essent obediens ei quando ipsa fert
in magnum amoris excessum aut odii aut alicuius
talium. Cum igitur anima alicuius fertur in grandem
excessum alicuius passionis inuenit experimēto
manifesto q̄ ipsa ligat res & alterat ad idē q̄ desi-
derat & diu non credidi illud sed postquam legi libros
nigromanticos & libros imaginum & magicos inueni
q̄ affectio anime hominis est radix maxima omnium harum
rerum seu propter gradum affectionem alteret sui corpus
& alia que incedit siue propter dignitatem eius obedi-
ant ei res alie biliores seu cum tali affectione ex-
ter-

minata concurrat hora conueniens aut ordo ce-
lestis aut alia virtus que quis faciat illud repu-
tauimus tamen animam facere iam publicum &
beneficatum est quod ligationes hominum incanta-
tiones & promotiones ad iram odium amicitias
detrimentum et gaudium sunt continentis ad
grandas affectiones et si tu vides vulgus quod secti-
dum naturam fertur super res quod timet hec ola
& appetit benedictiones maxime electarum & di-
gnarum personarum abhorret maledictiones & blas-
phemias betularum tanquam in eis sit virtus aut sal-
tem cum eis aliquid mali virtus annexa quod ergo vult sci-
re huius rei secretum ut operetur illud & dissoluat
sciat quod potest ligare omnis anima que venit in
grande excessum et vltima tamen illius in tantum
quod superet eos quos ligat et debet eos facere illud
illa hora in qua inuadit cum ille excessus. et cum
illis rebus quas sibi tunc dictat anima. ipsa enim
cum sit est auida rei quam vult operari accipit ex-
se super horam maiorem et meliorem que est super
res magis continentis ad illud ligari autem pos-
sunt quicumque minus sunt inuicem feruidi in amo-
re quod sit inuicem ligans eos in odio. Tunc enim
anima ligantis non potest superuincere animam
illozum cum fortius trahant in contrarium quam ip-
sa soluunt. Ergo omnia hec illi qui sunt fortio-
res in contrario quam fuit ligans eos. et hoc in illa
hora in qua inuadit ipsam appetit extraneum ut cum il-
lis rebus quas tunc dictat anima quod si maior exces-
sus aior ligat & prohibet minorem aut soluit scimus
ergo ex hoc quod quidam ligari non possunt cum sit magis ferui-
di inuicem quam aliquid contra eos quidam aut solui non possunt cum sit
eos ligantis maxime excessus. quidam autem ligant & solui

fur: quia inueniuntur quidam maximi excessus i
ligando. quidam vero maximi in dissoluendo. Et
vniuersaliter ille ligat qui auidus ardet. Et il
le soluit qui fortius capitur / et intendit se in il
lud. Faciunt ergo hoc cum his q̄ sibi dicitur ani
mus et tunc illa hora ad illos. et tu nota istud ad
omnia maleficia dissoluenda similiter facienda.
nullus autem est aptus in hoc nisi quem indigat
ad hoc faciendum inclinatio naturalis aut ali
quid bigens in eo vnde sunt magis apti ad hoc q̄
alio. Et cum certificatum fuit nobis hoc scimus
ex hoc scientiam caracteram id est sermo ad effi
catiam ad omnem rem q̄ vult homo. et sunt se
cundum duos modos. vno scz iam dicto scz secū
dum efficaciam animi operantis ipsius hore.
in qua fiunt et ipsius virtutis celestis: que tunc
est de necessitate habent efficaciam ad similitudi
nem animi et mouent ad illud quod animus de
siderat suum ergo caracter id est sermones som
nia iuuantia opus anime ipsa que animus i illa
hora qua fortius illa appetit dicta fieri quicquid
autem igitur dicitur animus fortissime amantis
in illa hora de loquelis / de caracteris: id est ha
bens efficaciam ad illud. similiter quicquid insti
gat animus ferociter odientis i illa hora: siue cū
consilio et deliberatione est habens efficaciam de
structionis et discordie. et acquirit illud ad omnia
facientis seu ab hora siue a signo celesti illius ho
re quia penitus omnis hora i qua tractatur ali
cui malum est illi mala et nociua. & q̄ fit in ea fit
contra ipsum offendit eum et econtra in bonis.
Et tu nota istud pro gratia discreto omnium que
boles agere et pro te et pro alijs. Omnia enim su

per que accipit animus inebriat⁹ defutio res sūt
acquirentia ad illud secundum desideria anime
operantis. Et secundum hoc est artificium cara
cterum. hi sermonum virtuosum mirabilium. et
iste est modus in quo inuenta est efficacia ipsorum
omnium. Mens enim affectat grandi desiderio:
sicut accipitur super multiplices sermones colo
res et gestus: et sic super characteres et figuras
diuisas

Unde nec ad idem inueniuntur similes omnes
characteres secundum diuersam affectionem fa
cientium eas et ideo parum aut nichil nisi auto
ri earum. aut ei qui iam incipit inebriari in illo.
ac si esset actor. illorum profunt: aut saltem nisi
scribatur super eis intentio operatoris ipsorum
Secundus vero modus characterum et intendes
secundum viam naturalem et probabilem et ha
bet quandam similitudinem cum eo et quod que
rit opera ut si velit amorem facit figuras ample
ctentes se inuicem immixtas aspicientes se. humi
liantes se inuicem applicatas sicut anima desi
derat res applicari et vniui per amorem. Et si de
siderat odium per eas facit ipsas aduertentes se
inuicem dispares dissolutas in contrarium tra
hentes. quia semper ipse correspondet intentio
ni operantis eas cuius sunt effigies / et vestigia
anime et sic anima que est magis desiderans tem
ipsa facit eas magis efficaces et magis habentes
similitudinem eius quod querit nam scientia est
factio characteris. Sunt enim hi male de articula
tione hi vero sunt characteres bene complete: et
de articulate vnde virtuosiores sūt et magis sci
entales atque rationales sūt hi characteres Simi

liter est operatio in omnibus que desiderat ani-
ma forti desiderio. Omnia enim que tunc agit il-
lud intendens mouent et efficaciam habet ad id
quod anima desiderat. Et secundum hoc verifi-
cantur experimenta multa autorum qui cum au-
diuntur reputantur incredibilia omnino cum ta-
men scientia sit certissima quod nulli philosophorum
quorum intentio erat indifferenter propria laus
et bona fama fuit voluntas scribendi rem tante
falsitatis quante esset illud quod inuenitur in li-
bris suis si veritatem non haberet quod dicunt
potius vituperationem videretur intendere quam
bonam famam. Et manifeste videmus quod nullus
etiam ignorans scribit libere rem manifeste fal-
sitas. Et cum ipsi essent philosophi et grandis
inuestigationis et nulla necessitas coheret eos:
quomodo scripta possunt esse ita manifeste falsa
ut multis videretur in quorum animam non potest
cadere. In his talibus aliquid virtutis non po-
test existere, quia non potentes videre causam ne-
gant sensibilem effectum cum esset materia ad fa-
ciendum scilicet quia videntes effectum esset inquir-
renda causa. Et hoc est quod mendicauit in diuer-
sis tractaculis. Hi characteres et sermonum par-
ticulares autem characteres. Hi sermones ad vnum
quodque sciendum aut destruendum ex libris diuer-
sis aggregabo inferius tu vero ex his habes viam
ad totam hanc excogitationem.

Postquam autem a philosophis certificatum est de
monstratum est quod vniuersae species rerum mouentur
et inclinatur ad seipsas quam postquam in eis virtus actiua
rationabilis est quam agant et moueant tam ad seipsas
quam ad alias et ignis mouetur ad ignem et ad aqua aqua

Etiam dicit auicenna q̄ cū aliquis stat in sale dicitur
sit sal. Et si quid enim stat in loco fetido hoc est
sicut sit fetidum. Et etiam si aliquid stat cum auda-
ce sit audax. Et si quid stat cum timido sit timidus.
Et si etiam aliquid animal stat cum hominibus
sit humanum et domesticum. Et generaliter be-
nificatum est eis ratione et experimēto q̄ omnis
natura mouet ad suam speciem et sit eorum veri-
ficatio. Nota in qualitatibus primis & similiter
in secundis et finit idem in tertis et in omnibus
dispositionibus nichil quod non moueat ad seip-
sum secundum totum posse suum. et fuit radix &
principium secundum operum secretorum. et tu
non auertas oculos tue mentis.

Post q̄ fuit insitum mentibus philosophorum
istud et ipsi inuenerunt dispositiones enti-
um naturalium quia certe sciuerunt q̄ quibus-
dam entibus est insita grandis caliditas. quibus-
dam grandis frigiditas. quibusdam est hoc gran-
dis audacia. quibusdam grandis iracundia. qui-
busdam grandis timor. quibusdam innata steri-
litas. quibusdam innatus arbor amoris. quibus-
dam est innata aliqua alia virtus aut secundum
totam speciem. sicut leoni est audacia innata et
victoria. aut secundum indiuiduum sicut mere-
trici inest audacia non per speciem humanam. sed p̄
indiuiduum. uenerunt ex hoc super grandia mira-
bilia et super secreta operabilia. Et qui non in-
tellexerunt mirabilitatem illam et unde possit
illud neglexerunt & abiecerunt omnia in quibus
fuit labor et ingenium philosophorum quorum
fuit intentio propria laus in posteris & falsidica
tā grandia traderent in scriptura.

Non est secretum nec occultum gentibus quod
omne simile adiuuet et confirmet suum si
militate diligat et moueat et amplectatur illud. Et me
dici iam dixerunt illud et verificauerunt illud p
parte sua et dixerunt quod epar iuuat ad epar. et quod
libet membrum suum simile. Et alchimiste sciue
runt illud veritate manifesta. quomodo natura
similis subingreditur et gaudet suo simili et om
nis scientia iam verificauit illud in suis scribitur
bus. Et tu nota istud diligenter quoniam super
hoc videbitur grandis mirabilitas operum.

Iam est verificatum et positum in mentibus
omnium: quod omnis species naturalis. Et quod
omnis natura particularis vel generalis habet
amicitiam et inimicitiam naturalem ad aliquam
aliarum. Et omnis species habet aliquid timen
dum horribile et inimicum et destructiuum. Si
militer aliquid exultans letificans et concordans
et per naturam. ut ouis/lupum. et ipsa cognoscit
eum non solum uiuum sed mortuum. non solum
per visum sed per gustum et lepus/canem et ga
stra murem et omnia quadrupedia timent leonem.
Et omnia volatilia timent aquilam. et omnia a
nimata timent hominem. Et est insitum nature
unicuique istud et quedam habent istud secundum
totam speciem et secundum omne tempus. Et quedam
habent istud secundum individuum solum et secundum
certum tempus. et omnis est certificatio quod que odiunt se
secundum vitam quod partes eorum primo pilis et omnia odi
unt se inuicem postquam moriuntur. Unde pellis leo
nis omnes pelles ledit et vincit. pellis ouis con
sumitur a pelle lupi et tympanum de pelle lupi fa
cit obmutescere illud de pelle ouis et sic est in omni

nibus alijs Et tu nota istud ppter magnitudinē
rerū secretarum que inde proueniunt.

Est aptum omnibus q̄ homo est finis om-
nium naturalium. et q̄ omnia naturalia sūt
per ipsum et ipse vincit omnia naturalia. et om-
nia naturalia habent insitam naturalem obedien-
tiam ad ipsum hominem. et q̄ homo est plen⁹ of-
mirabilitate et q̄ in ipso sūt omnes conditiones
scilicet distemperata in caliditate et frigiditate
temperata in omni eo quod vis et in eo sunt om-
nes virtutes rerum et ad humanam naturam fa-
uent et obediunt demones et ipso humano cor-
pore operantur. omnes secreta artes et etiam cū
hoc omne mirabile erit ex ipso. sed non habet ho-
mo omnia secundum idem tempus. sed diuersis
temporibus et in diuersis indiuiduis. et in eo in-
uenitur efficacia omnium rerum p̄ secretarum:
verborum vegetabilium. Sed que sūt partis ad
partem non declarantur ratione. sed experientia
quantum autem ratio poterit videre et compre-
hendere notabis Et etiam quantum per tuam p-
prium experientiam experiri poteris. adiunge et
intellige hoc quod contra hominem est.

Non potest aliquis dicere q̄ omnis res non
sit plena mirabilitate et nescit que maioris
quando diligenter certificat. sed vnusquisq̄ vili-
pendit rem de qua nichil scit. et res nichil meru-
it in illo. Nam vnaqueque res habet de calido &
frigido quod est sibi proprium et ignis non sunt
mirabiliora q̄ aque sed sunt diuersa et alterius-
modi et piperis non sunt mirabiliora q̄ iusquia-
ni & alia. Et qui credit q̄ mirabilitas rerum ex-
it a calido et frigido non potest dicere quin i om-

ni re sit grande mirabile cumbnaque res habe
at de calido et frigido quod sibi conuenit. Et q̄
credit q̄ mirabilitas rerum sit in stellis et aspe-
ctibus in quibus contrahunt res proprietates/
mirabiles & occultas scire potest q̄ omnis res ha-
bet propriam figuram celestem sibi conuenientē
ex qua prouenit ei mirabilitas in operando. Nā
omne quod incipit sub determinato ascendente
influentia celesti incipit et contrahit nunq̄ pro-
prium efficaciam patiendi et operandi rem mira-
bilem et qui credit q̄ mirabilitas rerum exeat p
amicitiam et inimicitiam ut emptio non potest
etiam denegare. Et vniuersaliter secundum om-
nem modum philosophandi res vnaque est ple-
na mirabilibus. Et post q̄ sciuerunt hoc philoso-
phi iceperūt experiri & educere quid est i rebus.

Plato vero dixit i libro tegimenti q̄ qui nō
fuerit opifex dilectice ex qua fit pronus & ele-
uatus intellectus agilis et expeditus et qui eru-
ditus in scientia naturali i qua declarantur mi-
rabilia calida et frigida. et in qua aperiuntur p-
prietates cuiuslibet entis in se. Et qui non fuerit
doctus in scientia astrologie et in aspectibus et
figuris stellarum ex quibus est vnicuique eorum /
que sunt sublima virtus et proprietas. Et q̄ non
fuerit doctus in scientia nigromantie qua mani-
festantur substantie materiales que dispensant
et administrant omne quod est in rebus ex bono
et malo non poterit intelligere nec verificare om-
nia que philosophi scripserunt nec poterit certi-
ficare omnia que apparebunt sensibus hominū
et euadet cum triflicia animi quoniam in illis re-
bus est mirabilitas omnium que videntur.

Qredit purus astrologus q̄ tota mirabilis-
tas rerum et radic̄ experimentorum et om-
nium que erant a rebus quando inuicem confe-
runtur essent a figura celesti quod cōtrahit vni-
quodq; hora sue interpretationis: et generatio-
nis et verificant in omnibus que expertus est in-
uenitq; concursus rerum est: secundum cursum
bellarum et victoria et gaudium et tristitia pen-
det exinde et iudicatur per illud et ideo iussit om-
nia fieri certis diebus et incertis horis et in cer-
tis coniunctionibus et separationibus et in cer-
tis ascentionibus sc̄z p̄pocritos sermones prepa-
rationes herbarum et non potuit eorū ingeniu-
expādi & extendi ad oēs verificationes p̄b̄rum.

Qredit magna pars philosophorum & medi-
corum q̄ tota mirabilitas experimentorū
et mirabilium eriret a rebus naturalibus quan-
do in lucem conferuntur per calidum et frigidū
humidum et siccum. Et significauerit has qua-
tuor qualitates et posuerunt ipsas radices om-
nium mirabilium et eorum mixtio erit ad omne
mirabile vt verificauerunt illud in suis operib⁹
et iusserunt sua experimenta incedere: & cōponi
p̄ istū et tenere p̄ has res & verificari & cū iuene-
rūt multa experimēta philosophorū nō potuerūt
ea verificare p̄ calidū & frigidum. p̄mo magis ex
hoc erat cōtrariū. accidit ei mirari necessitante-
& tristari & negat̄ plerūq; illud & si videant id.

Plato/arestoteles legitimi oēs q̄ it̄berūt
sup̄blimū philosophie iā certificauerūt q̄
mirabilitas erit a reb⁹ secūdu modos valde diuer-
sos p̄ic̄tūq; p̄ vtutes celestes ip̄c̄llas. plerūq; p̄
caliditate & frigiditate plerūq; p̄ vtutes demonū

et nigromanticorum. plerumque per virtutes alie
innatas rebus cum suis formis substantialibus
plerumque per relationem que sunt rerum adinuicem.
Unde redduntur incomprehensibilia verum
mirabilia sicut dicit autor. plerumque per se faciunt
unum. per accidens faciunt contrarium. plerumque
directe plerumque indirecte. Merito ergo
plato dixit quod qui non fuerit balde solers in dyale
ctica et doctus in virtutibus rerum naturalium
similiter in signis stellarum et nigromanticarum
virtutum non videbunt rationabilitatem mira
bilium nec ipse sciet ea et non communicabit the
saurum philosophorum.

Sicut igitur quod omnis res habet ex caliditate
et frigiditate quod suum est ex quo facit esse
efficacem per se et facit rem efficacem aliam per ac
cidens directe et indirecte. habet unamquamque
virtutem ex stellis et figuram sue generationis
quam agit in moralitate constructione et conue
nientia cum aliis et tamen unamquamque habet virtu
tes sibi conatas per quas unamquamque res est prin
cipium mirabilis effectus. Cum ergo hoc quod om
nis natura mouet ad suum simile potest imagi
nari de mirabilitate effectum quem vis ad omne
operandum et verificabis omnia que audies. et
medicinalia et magica et nigromantica secundum
diuersum modum tue excogitationis et solertie
et intromittam te superficialiter ut te ipsum ad
iuues et prepares ad recipiendum que dicam ag
gregata et collecta ex philosophis et diuersis an
tiquis. habeto ergo istud in mente tua et quantum est per
se res calida adiuuat in passionibus frigiditatis
et experimetur in eis. Et non competit calidens nisi

per accidens aut indirecte aut communiter: et
per caue ne quod est per accidens decipiat te in
primis qualitatibus quia plerumque res calida fa-
nat morbos calidos scilicet per accidens aut indire-
cte. Si his igitur experimētari primo decet te sci-
re de rebus verum calide aut frigide sint. Et no-
ta totum illud et postquam scis istud nota que est di-
spolitio et proprietates eius naturalis virtutis ne est
audacia aut timiditas aut decorant sterilitas que
qualem habet naturam nunquam enim tales assimi-
lat in his quibus associatur. ut leo est animal in-
timidum et habens audaciam naturaliter maxime
in fronte et corde. Et ideo qui associat sibi oculum
leonis aut cor/ aut pellem que enim est inter duos
os oculos vadit euas/ et intimidus et inducit ti-
miditatem omnibus aliis animalibus. et genera-
liter enim in leone est virtus dandi audaciam et
magnanimitatem. Similiter enim in meretrice
est audacia exterminata. Et ideo dicunt philoso-
phi quod si quis induat camisiam meretricis publi-
ce aut respexerit in speculum aut secum habue-
rit in quo ipsa speculatur seipsam vadit audax
intimidus. Similiter in gallo est quedam auda-
cia magna adeo quod dicunt philosophi quod ex eo sus-
pexit leo. et ideo dicit quod si quis hominem gesserit se-
cum ipsius aliqua vaditque audax et intimidus est
generaliter omne illud animal quod habet audaci-
am exterminatam per naturam aut per casum.
Si enim ex eo constitueretur homini daret sibi au-
daciam. Similiter enim si est aliquod animal ste-
rile per naturam aut per accidens aliquod eius
conlocatio ad aliquam mouet sterilitatem. Et
ideo scripserunt philosophi quod nullus a proprie-

tate vel p̄fectioꝝ eam sit omnino sterilis facit bē-
ros et mulieres etiam steriles q̄n ex eo sociatur
a d̄ qua pars mulieris Similiter facit abortiuus
et eunucus quoniam omnibus his est insita ste-
rilitas et assimilatur sibi in hoc hominem qui sibi
associatur ista intrinseca Similiter qui volūt in-
citare amorem respiciunt enim quod animalū
maxime diligit .et maxime i illa hora qua magis
stimulatur in amore quia tunc in eo vigor magis
in promouēdo ad amorem in illo animali accipiūt
partem in qua magis vigent benēfici appetit⁹
sicut sunt cor testiculi et matrix et exhibent ea il-
li q̄ volunt intendere masculus ad feminam exi-
bet testiculos. mulier vero ad virū exhibet mēstru-
um aut secundinam. Et qui h̄rudo multum di-
ligit vt dicūt philosophi: ideo multum eligūt eā
philosophi ad excitandum amorem. Similiter
in hoc genere turtur columba et passer maxime
quando capiuntur amore siue a venere tunc enim
irrefragabiliter prouocant et inserunt amorem.
Similiter quando volunt facere loquacē appro-
pinqunt de lingua canis aut de corde Cum au-
tem volunt facere facūdū aut delectabilem asso-
ciāt ei philomenā et vniuersaliter quancūq; vir-
tutem aut proprietatem naturalem vidēt in ali-
quo entium naturalium scdm excessum suspicā-
tur assimilare aut promouere seu inclinare dis-
positum ad illud propter quod sciunt firmiter
q̄ p̄t plus iuuare q̄ nocere. eo q̄ habet illud in-
situm a sua natura et omnis virtus mouet ad ta-
le quale est scdm posse suum. Et sic intelligo esse
in rebus mirabilibus que audies. Et hoc dictum
sit ad introducendum animum tuum.

Dixit auctor libri tegimētī q̄ quedam sine
manifesta sensibus. quibus nullam scim⁹
rationem: et quedam sunt manifesta ratione in
quibus nullum sensum aut sensationem perci-
pimus. Et in primo genere entium nulli creden-
dum est nisi experientie et non est experienda ra-
tio neganda experientia. Et in secundo genere
entium non est expectandus sensus quia sentiri
non potest: quedam igitur sola experientia sunt
credenda sine ratione cum lateat homines. que-
dam sola ratione cum careant sensibus. Nā q̄
uis manifestā rationē nesciamus q̄ magnes tra-
hat ferrum ita tamen manifestat illud experien-
tia quia nullus denegare debet. Et quemadmo-
dum istud est mirabile q̄ sola experientia certi-
ficat ita i alijs dz hō extimare nec debz negare q̄c
q̄ mirabiliū q̄uis rōnē nō habeat. s; dz experiri
q̄a cause mirabiliū sunt latētes & ex tā diuersis
pcedētib⁹ q̄ hūan⁹ intellect⁹ scdm platonē non
pōt imitari eas. Magnes ergo trahit ferrū. Ca-
rabe trahit paleā. & qdā alius lapis trahit bitrū
sic in entib⁹ mirabilia declarata a phijs p experie-
tiā q̄ null⁹ denegare debz donec experit illd scdm
modū phōrū q̄ illd iuenerūt. Nā dicit phi q̄ pal-
ma est arbor et hz masculū et femina. cū ergo femi-
na appropinquat masculo vides feminā declina-
tam ad masculum et mollificantur folia eius:
et rami et declinant ad masculum. Cum ergo ad
palmas vident illud et ligāt funes a masculo ad
feminam. reddit ergo erecta super seipsam qua-
si adempta sit a masculo per commutationem
funis virtute masculi. quare ergo negas q̄ i hac
reliquiarum rerum q̄ suis proprietatibus agūt

donec per experientias certificetur tibi certitudo et destruaturs falsitas. Negotium autem tuum supra illud quod narrauimus libris nostris duorum rumor propolatur in regionibus et quorum bestium laudatur apud sapientes absque experientia ipsius cuius proprietates sumuntur est inuidia et odium ex quo semper prouenit obliquitas intellectus et iudicij in ore. Multi tamen antiquorum narrauerunt res mirabiles cum iam receptas apud vulgus et verificatas. Et ego narrabo tibi quadam ut tu firmes mentem tuam super eas et sit parata credulitati eorum que ratio non potest confirmari secundum sensum. quia predictum tuis est adiutorium. Et eis itaque est quod filius mellie dicit in libro de animalibus. Si induat vestimentum viri mulier feta deinde induat ipsum vir prius quod abluat ipsum recedit ab eo febris quartana. Et in libro de animalibus dicitur quod leopardus fugit ex craneo hominis. et alibi quod si craneum hominis antiqui sepeliatur in turri columbarum aut ponatur in ea habitant et quiescunt columbe ibi et multiplicantur donec constringantur in ea. Et in libro de Triaca galieni. quod serpens qui dicitur regulus est sub albidus supra cuius caput sunt tres pilli et quando videt eum aliquis moritur statim quod non audit eius sibilum aliquis vel aliquid. moritur. Et omnis bestia que comedit ex eo mortuo etiam moritur. Et dicit aristoteles quod ibi fit estas serpentes. Similiter hyems et fluuius in quo inueniuntur bipere quarum proprietates est ut non bideant qui non moriantur et non faciunt hoc nisi dum viuunt. cum vero sunt mortue nichil nocent. Et igeniauit aristoteles cum alexandro ut recte

peret speculum magnum et ambularet cum ea de-
sus eas cum respererunt seipsas in speculo mortue
sunt. fuit ergo quibusdam incredulus sermo ar-
istotelis. Nam Avicenna instans aristoteli si aliquis
vidit eum mortuus est. unde non est veritas in ser-
mone.

Et dixerunt si aliquis acceperit de lacte mulie-
ris lactantis virginem suam que est ab ymātu &
ponatur in vitro vase et sepeliatur bene suspen-
datur in turri apud introitum columbarum/et
eritum habitant et multiplicantur columbe in ea
donec sint innumerabiles.

Et dixerunt quando os hominis suspendit in aliquo
iuuat a quartana: & si suspendat os hominis mortui
super illum qui conqueritur de ventre suo sanatur.

Et dixerunt philosophi si dentes pueri in primis
cum cadunt suspendantur antequam veniant ad ter-
ram & ponantur in lamina argenti & suspendantur super mu-
lieres prohibent eas impregnare et parere.

Et in libro Cleopatre quando mulier accipit om-
ni mense de urina muli pondus duo et bibit ip-
sam non concipit.

Et in libro decorationis. Accipe quantitates fa-
be de alchit et infunde ipsum in urina mulie & da
mulieri ad potandum et ipsa non concipit.

Et dixit alexander. quando accipitur aliquid de
umbilico infantis quando egreditur & incipitur
et ponitur sub lapide anulli de argento et auro:
tunc ei qui nescit eum non aduenit colica passio
penitus. Et dictum est si ligetur semen acetose in
panno et suspendatur super tympanum sinistrum
non concipit donec permanet super ipsum et di-
xit galienus quod quando folia acetose comedunt:

solvunt ventrem et quando bibitur semen eius
solvit ventrem. Et dicitur quod radix acetose suspen-
sa super habentem seropulas iuvat ipsum.

Et dicit etiam philosophi quando bis ut credat
ad bestia ad hospicium suum. line frontem eius
cum sepesquilla et tunc credibit.

Et aristoteles dixit in libro de animalibus. Si
ponat aliquis ceram contritam super cornua ut
tuli baccarum habet cum eo ubi dicitur bult in labore

Et si iungat aliquis cornua baccarum cum ce-
ra et oleo ancipe recedit dolor pedum earum. Et
si aliquis delinuerit caput thauri oleo rosarum.
apostematur caput eius et si liniatur cum eo ca-
put bacce moritur. et si aliquis bixerit lin-

guam boum cum sepo aliquo non gustant cibum
nec comedunt. sed prius moriuntur fame nisi ab-
stergatur cum sale et aceto.

Et si quis iungit anum gali cum oleo non cal-
calcat gallinam nec potest.

Et si quis bult ut non vociferat galli caput ei
inunge oleo et frontem.

Et in libro archigenis dicitur quando cavilla le-
poris suspēdit super ipsam quod patitur colicā cōfert ei.

Et dicit aristoteles qui sedet super pellem leo-
nis recedunt ab eo emoroides et dixerunt philoso-
phi si annulla rem abhoritum suspendit super se
mulier non concipit mulier donec permanet su-
per ipsam et quando bibit mulier urinam arietis

nuncupat concipit. et quando bibit sanguinem lepo-
ris non concipit et si stercus leporis suspenda-
tur super mulierem non concipit donec perma-
net super ipsam.

Et organum motans quod teritur pulverisat super lo-

cum fornicatum: dimittunt fornice locum suū

Et dixerunt philosophi si suspendatur caput ca-
pre sup illū qui patitur scropulas sanat p ipm.

Et dicitur i libro decozonationis. accipe mirrā
et line pollicem pedis dextri tui cum oleo de pa-
lestina tritam. Nam tunc tu concubes dum illud
permanet super pollicem. Et dicitur tibi q si tu
accipis fel birci et adib et exsicca utraq et dein
de tere ea et calefac ambo cum puro oleo et line
cum eo priapum in circuitu hora coitus et nullū
aliū expectet nisi solum modo te.

Et cum hoc etiam dicunt philosophi. Si accipiat
at medium pondus. id. illius et etiā quicq et duo
bus testiculis vulpū et cū hoc etiā ex felle galli.
et permisceat utraq bene et portare ea debet se-
cum continue tribus diebus in bulua i die quar-
ta futuat eum bir eius et impregnabitur a masculo.
et suspendatur cauda adib supra presepe vac-
carum aut pecudum nou appropinquabit lupus
donec permanebit illic et si multum etis fameat
et si suspenditur cauda lupi aut pellis aut caput
lupi supra presepe nō comedet boues nec bestie ali-
qd. si iūgit se mulier sepe brina adib nō q recipiet
Si eis bit mulier nō corrupat nec qrat aliquos
bros accipe papulū lupi et pilos palpebrar et
pilos q sūt sub berba ei et abure illud totū et da
ei i potu ipa nesciēte et nullū bolet nisi te. Et di-
xerūt philosophi qn mulier nō vult birū suū tūc
enim accipiat bir eius aliquid de sepe bircoz me-
dior int p nos et magnos et linat cū eo papū suū
et coeat ipa enim amabit eū et non coibit: postea
cū aliqbus alijs Et dixerunt philosophi q testu-
do quando venatur a serpēte comedit organū

sanatur ideo sciunt philosophi q̄ origanum sic
cubuit cum beneno. et dicitur q̄ mustela quādo
benatur a serpente comedit rutam: et sciunt ex
hoc q̄ ruta et contrarium beneno serpentum &
mus suppositus puncture scorpionuz liberat qz
contrarius est et nichil timens eum. et dicit phi
losophi q̄ si quis extraxerit calcaneum mulieris
mustele ipsa existente diua et suspendatur super
mulierē non concipit donec maneat super eam.
et quando remouetur impregnabitur. Et inuene
runt philosophi q̄ si aliqua mulier est sterilis q̄
apponunt rem facientem sterilem mulier fit nō
sterilis et econuerso. & si accipiantur duo testicu
li mustele et stringantur et ligentur in erure mu
lieris et habeat eos secum mulier non concipit.
Et dicitur q̄ quando aspongia proicitur in bi
no mirto aqua deinde extrahitur et restringitur
et exprimitur et egreditur aqua ex eo et remanet
binum. et si non est mixtum nichil egreditur. Et
dixit taberientis q̄ si suspendatur lapis spergie
in collo pueri qui tussit tussi behementi se datur
tussis eius. Et quando intronmittitur i caput asi
ni aut anū scarabens sincopisat et nō vertit do
nec extrahatur ab eo. Et si homo comedit lentes
et mordeat non sanatur morsus. et quando itro
mittitur in anum arietis altil siue alcit: cadit la
na eius. Et dicitur q̄ si ligetur aliquis lapis cum
cauda azini non ruget neq̄ raget. et si accipian
tur pili asini qui enim sunt iuxta priapum suum
et dentur alicui in potu triticum vini cui bis ici
pit statim pedere

Et similiter si aliq̄s accepit oua fornicarū & cō
triuerit ea & puerit l aquā & dederit ea alicui in

potu cui bis statim non cessat pedere. Similiter faciunt cum vino.

Et dicitur qd si feceris anullum ex birga myrti recentis et intromiscas in ipsum annularem digitu sedat apostema sub azellis. Et i libro aresto telis. Radix iusquiani albi quando suspenditur super patientem colicam passionem cofert ei. et quando haurat et iterum falsum ponitur i base et ponitur super ipsum acetum bulit fortiter absq igne. Et dicitur i libro hermetis quando pncitur semē porri sup acetū recedit acetositas eius.

Et dicit Belbinus quando accipis albumē oui & alumē. et linis cum eo pānum & ipsum abluis cū aqua saliset sicca eum prohibet ignem comburere. Et dicit alius quando acciditur arsenicū rubeum et alumē et teritur & coficiuntur cum succo semper viue & felle thauri & linis cū eo homo manus suas. deide accipit ferrum ignitum nō comburit ipsum. Similiter si accipiatur ex magna & alumine iameni et tale: & aceto forti et altera: & contriueris ea contritione bona & linis cum ea manus non ledit eas ignis. Et dixerunt i carabe qn multū teris ipsum & sufflas ipsum beris? lāpadē cum sufflatozio inflammatur ex eo ignis magnus & ab eo nichil contrarium comburitur & quando volueris bt qui sunt in palatio videantur nigri accipe de spuma maris & calcanto & permisce ea simul deinde humecta cum ea linicinium et illumina cum eo lampadem.

Quando vis bt qui sunt in palatio videantur sine capitibus. accipe sulphur citrinū cū oleo & pone ipsū i lāpade et illumina cū eo et pone illud in medio hominum et bibe bis mirum.

Et dicit gelbinus qui posuerit portulacam sub
per lectum suum non videbit sonum nec visionem peni-
tus. Et aristoteles dicit quod equi quoniam odorant fumum
lapidis extitit abortiunt et indignantur. Et simili-
ter hoc accidit quibusdam mulieribus pregnantibus. Et
dicit aristoteles quod si quis ingeniatur camelum con-
tra cum matre sua et ipse praesumat illud ipse prosequi-
tur cum donec sterficiat eum. Et si ingeniet equum a se-
dere matrem suam et praesumat illud sterficiat seipsum
et necat seipsum ad hoc. Et dicit thebariensis. si acci-
piatur rafani et conficiatur vel accipiat ex eo pars
cuius sit magnitudo et suspendatur supra mulierem
post partum egreditur secundum. Et dicit philosophi
quod si submerges muscas in aqua videtur mori-
tue et si sepeliantur in cinerem resurgunt. Et quoniam
submergis Azouboz moritur et roretur super ip-
sum acetum vivificatur. Et quando sepelis sca-
rabum in rosis moritur et si sepelis eum in ster-
core vivificatur. Et dixerunt philosophi quod quan-
do penne aquilarum ponuntur cum pennis alio-
rum animalium comburunt illas et mortificant
eas sicut ipse est vincens in vita sua omnes aves
et dominans penne aquilarum sunt perniciose
omnibus pennis.

Et dicunt philosophi quod si ponatur in aliquo lo-
co pellis ovis cum pelle adibit corrodit et consumitur.
Et quod iduit panem ex lana ovis qui comedit adibit non
cessat ab eo prurit donec iduit eum. Et si acceperis
pili equi et extenderis ipsum hostium domus non in-
gredit hostium illud signifer donec super eo stat pi-
lus. Et suffumigas domum aut locum pulmine azini
mudas eum ab omni serpente et scorpione et sciunt philo-
sophi ex hoc quod valet in veneno. Et dicit theberien

Si si lingua boppupe suspendat sup patientem
obliuionē reddit eū memoriē. Et sudumigatio cū
pēnis ei⁹ expellit demones & alienationes. Et in
libro cleopatre dicitur. Si mulier nō delectat cū viro
suo Accipe medelā. lupi de pede sinistro & porta
eā & nullū diligit nisi te. Et dicit qñ accipiat co-
ra structidis masculi sinistra & bulit cū oleo de
liniū cū eo origenes piloz nūq̄ renascūt. et di-
xit architas si accipiat cor dū viuit & suspēdat
sup patētē quartanā eradicat eā & spoliū serpe-
s qñ strigif sup achā mulier accelerat p̄tū sed cū
pit illico remoueat & dētes oīz serpētū qñ eradi-
cas eos dū viuit serpēs & suspēdat sup qrtanari-
uz tollūt ab eo qrtanā & si suspēdat serpēs sup do-
lēte dētez p̄tū & serpēs occurrit p̄gnanti abor-
tit & si occurrit ei dū parit accelerat p̄tū. & dicit
si accipit scaninū dētē cocodili & palato ei⁹ su-
plore sinistro & suspēdis eū sup febricitātē sanat
& nō redibit febris ad ipz bñq̄ & dicit q̄ leo t̄tē
ex gallo albo & leo it̄tē timet ignē. & q̄ diligit cū
sepo renū leonis nō timet ire int̄ bestias. et etiā
oēs bestie terrēt ex leōē. & q̄ linīt corp⁹ suū cū ster-
core lepous t̄tē ex eo lupi. & si territur arseniuz
citrinū & admisceat lacti nō cadit sup ipm musca
que nō moriat. et si acceperis dext̄z pedē testudi-
nis et suspēdis ipm sup dextrū pedem podagri-
ci p̄fert ei. Si si sinistrū sinistro. et sic man⁹ ei⁹
p̄fert manū & digit⁹ p̄fert digito. et si accēdat i-
gnis coram emorlo ex biridibus lignis ficulnea-
rum crepitant testiculi eius et in libris hermetis
Oculi bisi ambo qui ligantur in panno lini su-
per adiutorū sinistrum remouēt quartanā. et dicitur
q̄ si lupus videbit homines et ipē nō videbit lu-

p̄ si superstit homo et timet et rance fit. et ideo: si
quis gerat oculum lupi iuuat ad victoriam et au
daciā et depellationem & timorem aduersarij
& dicitur etiam q̄ si fiat annulus ex albis tingu
lazini qui induit ipsum epilenticus non patitur
epilētiā. et dixerunt quādo bis ne appropimēt
musce domo tunc pane conditum & oppium in al
bedine calcis et tunc inde albifica domum tuam
creat et tunc non ingredientur aliqua musce pe
nitus. Et quando bis vt narret tibi mulier tua:
vel puella tua et omnia que fecit. accipe cor colū
be et caput rane et esicca utraq̄ et tere & pulue
risa super pectus ipsius dormientis et ipsa nar
rabit tibi omnia que ipsa fecerit. Cum vero eui
gelauerit exterge & remoue illd a pectore ne alie
rietur. Et dicunt philosophi q̄ si quis supponit
adamantem capiti mulieris dormientis manife
stat si est adultera quoniam si sic resilit territa a
lecto et si non amplectitur maritum suum cum
magna dilectione. Et dicitur q̄ pellis azini quā
do supēdit super pueros prohibet eos terri.
Et dicit architas. q̄ si capiatur cerumē auris ca
nis sinistre et suspendatur febrientibus periodi
ce confert multum maxime quartane. Et dicunt
philosophi q̄ aliqua species vel indiuidū q̄ nūq̄
habuit egritudinē cōfert omni egritudini et cui
nūq̄ affuerit dolor aliquis succurrit et sanat ho
minē ab illo. & si suspenditur spuma maris super
coram mulieris sinistram accelerat partum. Et
quando suffumigatur domus cum vngula muli
sinistra non remanent in ea musce Et q̄ suspēdit
corbpupe aut oculū aut cerebrū supra se ad collū
suū cōfert obliuioni & subtiliat intellectū hoīs.

Si mulier non potest concipere accipe cornu cervi
in pulueris et misceat cum felle vaccino tene
at mulier super se et coeat et statim concipiet
Sed a cauda equi posita super hostio non permit-
tit intrare sanctas. Dens pulli unius anni po-
situs in collo infantis facit eos prouocare den-
tes sine lesione. Dens equi positus super caput
furentis statim liberat eum.

Similiter non potest concipere detur ei nesci-
ti lac iumentis. et ea hora coeat & statim concipi-
et. Anguis equi suffumigatus in domo effugat mu-
res. Idem fit et ungula muli. ut tota aqua cali-
da exeat de caldario atramentum. i. terra fran-
cisca cum pice proijce in aquam & tota exibat.

Ut ignis de aqua exeat. testam oui accipe & sul-
phur viuum tritum impone calcem et claude fo-
ramen et mitte in aquam & acceditur. Et dicitur
si ponatur canfora super aquam acceditur & co-
buritur in aqua.

Ut aues manibus comprehendas accipe grana
queuis in fece viui et succo cicute balde inhibi-
ta et proice ad aues omnis auis que inde gustat
inebriatur et perdit vires.

Si aliqua mulier te ligauit maleficis ad amo-
rem suum et bis illud dissoluere. accipe camisia
suam et per capicium minge foras et per manica
eius dextram et non curabis de ea.

Ut mulier cum aliquo adulterare non possit. i-
cide de capillis eius et puluerem illorum tibi su-
per pheretru sperge. an tibi unge pheretru cum mel-
le mox cocas cum muliere. et cum volueris soluere
et tuis capillis fac similiter. Et dicunt si aliquis
inungatur lacte azine congregabuntur in eo omnes puli-

ces domus. Litteras que non leguntur nisi i nocte. cum felle testudinis scribe: aut lacte ficus. si ponat ad ignē aut cū aqua hmis lucētis de sero. Si accipiātur multa albumina ouorum de galina post mensem fiunt vitrum et dura vt lapis et hoc tale fit topacius sophisticatus si prius cū croco vel terra rubea liniatur. Simile spuma q̄ inuenitur circa testiculos cerui vel equi/vel aźini fatigati admisceatur cum vino & illud vinum detur alicui potationi abhorrebit vinum per mēsem. et si habueris plures anguillas in base vini et dimittantur in illo mori si quis biberit ex illo abhorrebit vinum per annum et forte semper. et dicitur si accipiatur funis aliqua cum quo suspēditur vel suspensus est fur aliquātulū tale q̄ turbobenti in aere suspendit et ponatur i olla smisceatur cū alijs oīllis oēs alias frangit.

Item accipe aliquantulum predicti funis pone in instrumento cum quo mittitur panis in furno quando ille qui mittere debet i furno mittit et non poterit immittere sed extra eriliet.

Ut videantur homines sine capitib⁹. accipe spolum serpentis et auri pigmentum et picem grecam veneticum et ceram nouarum apum et seginem aźini et tere omnia et mitte i rudi olla cū aqua et facias bulire ad lentum ignem et postea dimitte. frigescere facias cereum et omnis qui il luminabitur eo videbitur sine capite.

Ut homines videantur habere quozlibet aialia capita. accipe sulphur viuū et liergiu & istis simul puluerifatis. sperge in lāpade oleo plena habeatq̄ cādellā de cera virgīs q̄ p̄mixta sit cū fere illi⁹ aialis cui⁹ caput vt videat habere tenēs cā

dellā accēsa de lāpādis igne et da vīnū bībere cū
baldimōnie et illi qui inde potabunt videbūt se
habere caput animalis.

Ut videantur habere vultū canis. accipe adipē
de aure canis vīge ex eo parū de bōbicinio nouo
et pone in lampade noua de viridi vitro & pone
lucernā inter homines & cernūt vultū canis.

Ut homines videantur habere tria capita. acci-
pe de pilis azini mortui et fac funiculum et sicca
et sume medullam de osse principalis dextri hūe
ri et misce cum cera virginea et in lūne funiculū
et pone super liminaria domus. ingredientēs do-
mum tria capita habebunt et qui in domo sunt i-
trantibus azini videbuntur.

Si vis ut caput hominis caput azini videatur.
tolle de legimine azelli et vīge hominē i capite

Si vis ut pullus aut res alia saltat in disco. ac-
cipe argenti viui et puluerem calamite et mitte
in āpullam vitream sigillatam et illam pone in-
tra rem calidam quia cum sit argentum viui ca-
lidū mouet se et facit eam saltare.

Si vis videre quod alij nequeat. tolle sel de ma-
scullo catto et adipem galline omnino albe & ad-
misce i simul et oculos tuos iniūge et videtur

Si tu vis intelligere voces auium. tunc associa-
te cum duos socios in quinto calendas nouem-
bris. et tunc vdae in quoddam nemus cum cani-
bus quasi ad venandum et illam bestiam quā pri-
mo inuenis defer tecum ad domum & prepara cū
corde vulpis et statim intelliges voces auū vel
bestiarum. et si tu vis ut aliquis intelligat. oscu-
la eum et intelliget similiter

Si tu vis solvere vincula habe in siluam et pro
spice ubi pica nidum suum habuerit cum pullis
suis et quando eris ibi tunc ascende ad arborem
et foramen eius circumliga quocumque vis quia non
videt rem tunc vadit pro quadam herba quam ipse
sa ponit super ligaturam predictam et statim rui-
pit ligatura ipsa et cadit illa herba in terram su-
per pannum quam debes posuisse sub arbore et
tu sis presens et accipe.

In nido ppupe est quedam lapis que est diuersorum
colorum defer tecum ipsam et eris invisibilis.

Ut homo semper eunuchus sit. accipe ex betmi-
culo qui in state lucet et da ei bibere.

Ut mulier confiteatur que fecerit vanam aquam
sem comprehende viam. et tolle eis linguam et re-
mitte illam in aquam et pone illam linguam su-
per partem cordis femine dormientis que cum in-
terrogatur vera dicit.

Si vis aliquem terredi in somno eius capiti eius
suppone pellem simile

Si vis capere talpam pone in foramine eius cepe
vel portum aut aleam et statim egredietur sine vicibus

Serpens non accidit ad aleam nec canis gustat
aliquid tinctum cum aleo et si fameat.

Suffumigatio quam cum feceris videbuntur omnes in
forma elephantum qui sunt in domo et equorum ma-
gnorum. Accipe speciem que dicitur alchachengi et conte-
re ipsam et confice ipsam cum aliquotulo pingue
dinis delphini et fac ex eo grana sicut citri. dein-
de fumiga ex eis super ignem stercoreis bacce que
malgetur et non sit in domo locus ex qua egre-
diat fumus nisi porta et sit lac sub terra deintus
nam omnes qui sunt in mansione videbuntur quasi

ipsi sint homines magni in formis equorum & ele-
phantum. et est mirabile balde.

Suffumigatio alia quā facis vides foris et vtri-
des et multiformes & mirabilia infinita que pre
multitudine nō discernūtur. Accipe cymar id est
bermiliū et lapidē lazuri et pulegiū montanum
et puluerisa totū et cribella illud & confice illud
cū pinguedine delphini vel equi vel elephantis
fac grana in modū ciceris. et sicca in vmbra / et
suffumiga in eo quando volueris et fiet quod vo-
lueris et quod dictum est.

Suffumigatio ad vidēdū in somno quō futurū
est de bono et malo. Accipe sanguinē azini cōge-
latū & lupi ceruini pinguedinē & scoracē aggrega-
totū ponderibus equalib⁹ et cōficiant vt fiant
grana & suffumigatur cū eis dom⁹ tu es videris
in somno tuo qui narrabit tibi omnia.

Modus faciendi liciniū quō accēdes videbis ho-
mies in quacūq; forma volueris. Accipe oculos
bibonis & oculos piscis quō dicitur affures / & oculos pi-
scis quō dicitur libinitis & fel leporū cōtrita erga ea ma-
nibus cōmiscēdo ei pone eam in vase vitreo. cū
ergo vis operari accipe adipē cuiuscūq; vis be-
ne qd fiat hoc in forma ei liquefac eam & pmisce
cū illa medicina & iunge eā eo liciniū quōcūq; vis. deñ
accēde ipsum in medio edis. videbūt ei hoīes in for-
ma illi⁹ bestie cui⁹ pinguedinē accepisti.

Liciniū aliud vt hoīes appareāt in forma an-
gelorū. Accipe oculos piscis & oculos siloe id est
strangētis ossa et cōtrita eos manibus malle-
ando et pone eos in vase vitreo septem diebus.
deinde pone in eis aliquid de oleo et illumina cū
sola lāpade vtriusq; et pone ipsum coram hoībus

qui sunt in ede. ipsi enim se videbunt in forma a
gelorum ex igne accenso.

Licinium aliud facies apparet homines i gra
rum facierum. accipe lampadem nigram et fune
de super ipsam oleum sambucinum vel argentu
biu et funde in illo oleo vel argento uiuo ex sa
gume flebotomantium et pone in illo sangui
ne sambucinum vel argentum uiuum.

Aliud licinium fit ex pannis mortui aut ex pa
nis nigris et accende ipsum in medio edis. nam
tu videbis ex hostibus mirabilia quando videbit
se adiuicem cum illis formis.

Lampas mirabilis in qua apparent res quan
titatis terribiles habens in manu virgam & ter
citat hominem. accipe ranam et decolla eam su
per panum epequiarum biridem. madefac ipsu
cum sambucino et pone ipsum licinum et illu
mina cum eo in lampade biridi nam tu videbis
nigrum statim inter cuius manus erit lampas mirabile

Lampas quam cum aliquis teneat in manu non
videt aliquis eorum qui sunt ibi et qui fuit post
ipsum videbit totum accipe piscem qui dicitur
delphin deinde accipe panem lini aut funeris sper
ge super ipsum aliquid ex zimar deinde funde su
per illud ex illa pinguedine liquefacta. deinde
stringe manus super ipsum et inuolue pannum
et fac ex eo licinium deinde accende ipsum in la
pade eris biridis et fiet quod tibi dixi.

Lampas alia faciens homines apparere in for
ma feda et terrentur inuicem homines et facit
ipsum fingentes demonem. accipe pilos ex cau
da canis nigri in quo non sit albedo et aliquid ex
pinguedine eius liquefac pinguedinem. deinde

accipe pannum erequiarum et fac deinde licinium. deinde line ipsum cum eo quod fecisti et alumina ipsum cum lampade viridi cum oleo sambucino et accende ipsum in domo et non sit sibi licinium preter ipsum et videbis mirabile

Licinium pulchrum ut domus videatur tota plena serpentum et ymaginum donec licinium permaneat accensum. Accipe pinguedinem serpentis nigri et spoliū serpentis nigri et pannum erequiarum et fac licinium ex illo panno. deinde line ipsum cum illa pinguedine & pone spoliū serpentis in concavitate eius et illumina cum oleo sambucino in lampade viridi et nigra

Licinium quod quando accensum infunditur super ipsum in qua inualescit et quando oleum extinguitur accipe calcem quam non inuenit aqua et permixte eam cum aliquo pondere sibi ex cetera et medietatis eius ex oleo balsami et napastrina cum equali sibi ex sulphure fac licinium ex ea et rosa super ipsum aquam & accenditur et rosa super ipsum oleum et extinguetur.

Licinium aliquid quod cum accenditur omnia videntur alba et argentea accipe lacertam nigram & abscinde caudam eius accipe illud quod exiit quia est simile argenti vivi. deinde enim accipe licinium et madefac cum oleo et pone ipsum in lampade noua et accende. domus enim videbitur splendida et alba velut argentum.

Operatio enim lampadis est mirabilis quia cuius quis eam manibus tenuerit suis non cessat pedere donec dimiserit eam accipe sanguinem testudinis et exacca ipsum in panno lini & fac ex ipso licinium et illumina

ipsum in lampade da ipsi cui bis et dic illumina.
nam ipsa non cessabit pedere donec dimiserit il
lud et est mirabile.

Lampasque cum accenditur in loco ranarum.
nulla enim sonat sed omnes silent donec fuerit
accessa. accipe pinguedinem cocodrilli & confice
ipsi cum cera albificata in sole: et fac ex eo licini-
um et illumina cum eo in locobbi sunt cane & cu
biderint illud statim omnes tacebunt.

Lampas alia que cum accenditur vident se inui-
cem astantes sicut ymagines et lapides. accipe
ziniar et terre bene accipe panu funeris et mada
fac ipsum cum pinguedine piscis aut cu oleo ziza
nimo puro pone ipsum in lampade viridi. et po-
ne super ipsum ex illo medicamine contritio rez
paruam et fit mirabile.

Liciniis quod quando accenditur non cessant
saltare et gaudere. et insanire gaudio & maxime
mulieres. accipe sanguinem leporis et sanguine
cuiusdam auis que dicitur solon et assimilatur
turturi & equale medietatis eius ex sanguine tur-
turi maris infunde ergo in eo liciniis & illumina
cum eo in medio domus in qua enim sunt cata-
trices et puelle & est mirabile et probatum.

Si bis facere quod in statu hominis apparent
pediculi scaturientis ut non possit homo do:mi-
re. tunc enim proice in lecto eius pod' bncie bni
us vel medie alchachengi. Et si acceperis pilos
asturifiet inde licinium quod accenditur. videt
se iuice ois infirmos ex behemētia infirmitatis
& extenuatōis accipe locustā citrinā & ex sicca ip-
sā & tre & pbe i pāno exedaz & icēdē ipz oleo sabbu
ci no i quocūq; loco fuerit qd tibi dixi & mirabil

Quando bis de tu videaris totus ignitas non
pote bis ad pedes et non lebaris aliquo modo.
accipe em maluauscu album: et confice cu albu
mine ouoru deinde line com eo corp⁹ tuu et di
mitte donec exsiccetur. deinde line te cum albu
mine/ & postea em puluerisa super illud sulphur
subtile inflamatur em ignis in eo et non lebit. et
si facis hoc super palmam poteris tenere ignem
sine lesione.

Si bis de res proficiatur in igne & no cōburat.
accipe glutem piscis/partē hūā & alumis equa
le illi permisceatur totū et fundatur super ipm
acetum vini. & cōficiatur cū eo quicqd bis pōce
re in ignē line cū hoc linisito non cōburatur.

Si bis facere cōtrariū. l. ymaginē aliquam ho
minis/ aut alterius: et qñ ponitur in aqua accen
ditur. et si extraheris extinguetur. accipe calcē
non extinctā et permisce eā cū aliquantulo cere
et oleo sisami et napte. id est terra alba & sulphu
re: et fac ex eo ymaginē. nam quando tu corabis
aqua accendetur ignis.

Si bis facere de quando aperis manus tuas su
per lampadem extinguetur lumē et quādo clau
dis eas super eam accenditur et non cessat illud
facere. accipe specie que bispuma in da tere eam
et deinde confice eā cum aqua canfore & hinc cu
sa manus tuas. deinde apperi eas in facie lapa
dis delectū lumen eius/ et claudē reaccendetur.

Si bis videre rem submersam et profundam in
nocte et non occultetur tibi priusq in die. et le
ges libros de nocte nigra/ unge faciem tuā cum
sanguine vesperilionis et erit quod dico

Si bis albificare aliqd suffumiga illū sulphure.

Si vis ut arbor citri propiciat omnes fructus suos et cadant. accipe. b. partes sulphuris citrinis b. nigri et. s. albi et cinabrium tere omnia et permisce et suffumiga et cadent omnes fructus & forte si est in alijs arboribus.

Si vis statim interficere serpentem. accipe ex aristologia rotunda quantum vis & tere illam bene et accipe ranam siluestrem vel campestram contere ipsam et commisce eam aristologie: et pone cum illo aliquid ex incauto et scribe cum eo carta aut aliquod quod plura amas & projice ad serpentes

Si vis portare in manu tua ignem ut non offendant. Accipe calcem dissolutam cum aqua fabarum calida et aliquantulum maluanisci & aliquantulum magreticulis permisce illud bene cum eo. Deinde lene cum eo palmam tuam et fac siccare & pone in eo ignem non nocet. Dicit philosophus calx sal non comburitur in igne & glutem piscis saluat ad ignem et alumen iamentum et sanguis salmarie et fuligo furni vel libetis. Quando igitur ex istis omnibus aut quibusdam fit linimentum non offendit ignis albumen oui et maluaniscum habent iuramentum in hoc.

Si vis ut tota domus appareat plena serpentibus. accipe de pinguedine serpentis et parum salis in ea pone et accipe pannum epeularum & incide ipsum in quattuor frustra et deinde pinguedinem infrustra et pone ipsam in omni panno et sic faciens quattuor licinia et accende ea in quattuor angulis domus cum oleo sambucino et licinapade noua et fiet quod dixi.

Ut domus videatur tota videtur et plena serpentibus et imaginibus timerosis. Accipe cutem ser-

pentis et sanguinem alterius serpentis masculi
et adipem alterius serpentis aggrega illa tria et po-
ne ea in panno exequiarum: et accende ipsum in
lucerna noua.

Si vis facere candelam vel licinium que non ac-
cenditur agitatur et ambulat. Accipe cutem lu-
pi et cutem canis. et fac ex utrisque licinium et ac-
cende ipsum cum oleo oliue et statim mouebitur
Quando vis accendere lucernam ex qua balde
timet eam. Accipe pannum lino balde nouum: al-
bum et fac ex eo licinium et pone in cavitatem eius
cutem serpentis et saltum grossum et satia ipsum
oleo oliue. et da cui vis statim cum accenditur ip-
sam trepidabit et timebit balde.

Dicunt philosophi quod sinciput est pri-
ma pars capitis et ex sincipite hois-
parum post mortem generatur ver-
mis cumque pretereunt dies septem.
vermes illi fiunt musce. et post quat-
tuordecim dies sunt drachones magni: quorum
vnu si momorderit hominem morietur statim.
et si acceperis ex eo et coferis illud cum oleo et fe-
ceris ex eo candelam in lucerna eris cum licinio
ex panno exequiarum. videbis ex eo rem magnam
et formas que narrari non possunt: cum timore
magno.

Experimentum mirabile quod facit homines
ire in ignem sine aliqua lesione: vel portare
ignem vel ferrum ignitum in manu sua. Recipe
succum bismalve et albumen oui et semine persili
ex calcem pulueris et cofice cum illo albumine oui
succu rufani commisce. et ex hac elixate illius

corpus tuum vel manum et dimitte siccat. Et
postea iterum illineas. post hoc poteris audaci-
ter sustinere ignem sine nocumento.

Si autem velis ut videatur ardere illud licinisti
asperge de sulphure viuo bene puluerificato & vide-
bit edduri cum accedit sulphur & nichil ei nocebit.

Si in flammam candele quam quis tenet in ma-
nu colophonia vel picem grecam insufflaueris:
subtilissime tritam mirabiliter auget ignem: et
vsq; ad domum porrigit flammam

Ut ignem illesus portare poteris cum aqua fa-
barum calida calx dissoluat et modicum cere ru-
bee demissiuua potest parum maluausci adicias
quibus insimul coniunctis vel commixtis palmam
illiniis desiccari permittas sic enim ignem quo
libet illesus portare poteris.

Aquam ardentem sic facias. recipe binum nigrum
spissum/potens et detus. et in vna quarta ipsius
distemperabis viue calcis sulphuris viue subtilis-
sime puluerisati tharthari de bono vino et salis
communis albi grossi. postea pones in cucurbita
bene lutata et desuper posito albedico distillabis
aquam ardentem quam seruare debes in vase bitreo.

Ignem grecum sic facias. Recipe sulphur vi-
uum cartarum sarcocollam picolam salcoctum
petroleum et oleum commune fac bulire bene et
si ponitur in eo accenditur siue lignum siue fer-
rum et non extinguitur nisi vna/ aceto/ vel arena.

Quam scimus quod mirabile est illud cuius cau-
sa remouetur a conspectu communiter: et
perferat eius mirabilis donatio et non appa-
ret eius cause sufficientis cum vero res aut rei
causa sufficientis aspicitur nichil mirantur. Et

Igitur aliquid mirabile quod inconfuetum et ra-
cum aut nunq̄ visum. Unde non solum est mi-
rabile quia causa ignorat sed et ipsum rarissime
est inuentum cum hoc enim causa ignoratur.

Aliquid est mirabile non q̄ inconfuetum sit : aut
nouum. Sed antiqui adhuc eius causam non in-
uenerunt. Et est aliquid mirabile quod nec ipsū
inconfuetum est sed sepe visum. nec ei⁹ causa to-
taliter ignoratur. sed non apparet q̄ ex ea tant⁹
effectus possit exire quantum apparet vel refer-
tur. In primo genere sunt maxima mirabilia. in
secundo medio modo et in tertio maiora

Quam sciuerunt philosophi naturales q̄ cō-
pletū effectus cuiuslibet requirit forte
agens et bene dispositum patiens et horum alte-
ro deficiente effectus non completur aut debili-
ter completur posito sufficiente patiente nichil
efficiebatur mirabile in conspectu hominum. q̄
nullus miratur visa sufficienti causa. Incepit
ergo ex ingenio et scientia naturali aliter educe-
re mirabilia. Et sunt secundum duos modos uno
sc̄z ut non constituat sufficiens agens posse face-
re effectum qui sequitur nec proculdubio faceret
sed maxima aptitudo patientis complet. effectū
agente insufficienti similiter existente. Et homi-
nes dum solum mirantur agens insufficiente et
patiens non aduertunt de necessitate admiran-
tur quia exiit a causa que penitus a se illud nō de-
bet facere. Aliquando autem faciunt contra pa-
tientem maxime indispositum secundum a-
gens orti et faciunt aduertere homines ad pa-
tientem tantum. Et cum sic insufficiente manifeste
non cessant mirari. Si tu vis ergo ponere mira-

ditia coram bulgo noli agere per causas quare
vnaqueq; appareat sufficiens sed age per vnam
insufficientissimam & elige magnam preparatio-
nem in alia. vt quarum deficit vna a sufficientia
tantum sic aptitudo in alia. quia effectus exiit.
et dum facis illos solum aspicere et causam illam
que nullo modo illud possit complere est mirabi-
le. Sed si vis facere qd cesserit omne mirabile respi-
ce alias causas. scz agentem sufficiens etiam pa-
tientem quoniam si vtrumq; respicis non mira-
beris. quia videbis tantam appetitudinem in vna
sufficientia alterius quod non facit admirari.
Quaudo enim vides qd aqua frigide accedit igni
et non extinguit ipsum. si tu respiceres causam
agentem mirareris enim semper. quia non esset
efficientis conueniens ad hoc. Sed quando enim
tu respicis materiam illius effectus. vt puta quia
calx et sulphur quod est valde inflammabile. ita
q; nimium agens inflamat ipsum tu vides qd ni-
chil est mirabile. Similiter quando enim res ali-
qua non comburitur igne. Mirabile est quando
vna de causis inspicitur sola. Sed quando sci-
tur natura patientis aut debilitas agentis nichil
mirum.

Maxima autem radix experimentorum natura-
lium est in hoc. i. vt eligant materiam paratissi-
mam ad aliquid et hoc debile agens aut fortissi-
mum et materiam valde indispositam & faciunt
similiter homines aspicere ad illam causam que
non videtur posse illud facere et de illa nichil di-
cunt. Et tu nota istud. quod secundum illum mo-
dum incidit multitudo experimentorum multo-
rum mirabilium Et de hoc narrabo tibi quidam

istorum ut confiteris in virtute predicta & sci-
es excogitare ingenia experimentorum
Aquam ardentem sic facias. Recipe serpenti-
nam quam distillabis per albidum velut aqua
ardens exibat etiam. misce vino: aut cuius et ac-
cendit si appropinquas ei candelam.

Ignis volantis in aere multiplex est compo-
sio unde fit de sale petroso et sulphure et oleo li-
ni quibus insimul dissemperatis et in caua po-
sitis accensus ignis in aere protinus sublimatur
Alius autem fit ex sale petroso sulphure vino car-
bonibus vite aut salicis. quibus insimul mixtos
coniunctis. sed de sulphure tibi vult esse minus.
de sale at aut colophonia plus.

Ignis volans. Recipe unam libram sulphuris
libras duas carbonum salicis. libras ex sale pe-
trosi. que tria subtilissimo modo terantur in la-
pide marmoreo. postea aliquid posterius ad libi-
tum in tunica de papiro volanti vel tonitruum
faciente ponatur. Tunica ad volandum debet et
longa gracilis pulvere illo optime plena ad fa-
ciendum vero tonitruum brevis grossa et semi-
plena.

Et autem qui legeris que superius no-
tata sunt breviorum fructum capias
Volumus communem regulam & bre-
uem tradere ad sciendum ortum lu-
ne secundum exactam cui applicabi-
mus perpetuam rationem epactarum & fe-
rorum mobilium & brevis fieri poterit & clarius exemplis

probando et ratione. Poteris etiam intelligere
locum solis & lune in zodiaco quolibet die que te
inueniant. Et ut ad rem deueniamus. puta scire bo-
lo die. xx. iulij. m. cccc. lxxv. quanta sit dies lu-
ne. Notabo ergo primo epactam quam primo pie
suppono dicto anno esse. xv. ideo pono. xv. cui addo
dies mensis iulij qui fuerunt. xx. et erunt xxxv.
deinde numero menses usque ad iulij incipiendo
a martio. et sunt. quinque que addo ad xxxv. & sunt
quadraginta. et quia dies lune non excedit nec
complet xxx. abiectis ergo xxx. residuum teneo
et est v. qui sunt dies lune. Epacta vero tenetur
quolibet anno addendo. xi. unde si anno presen-
ti habeo xv. sequenti anno habeo xxvi. et subse-
quenti anno xxxvii. Et quoniam predicta epacta
nunquam preterit. xxx. ideo eo anno quo productum
excedit. xxx. abiectis ergo xxx. de xxxvii. residuum
teneo quod est septem et hoc est perpetuum.

Hoc cognitio poterit semper scire pascha et solis
nitates mobiles Nam pascha computatur scilicet
cursum lune: quia xvij. die lune martij fuit cru-
cifixio domini. in qua ut scitur fuit maxima ec-
clipsis solis que naturalis esse non potuit. quia
nunquam post oppositionem lune naturaliter fit ne-
que lune ante oppositionem. Quare ad tante rei
memoriam et fidei christiane corroboracionem lu-
ne motus obseruantur. Prima ergo dies domi-
nica quem sequitur. xvij. diem lune martij sem-
per est pascha. ideo si recte numerabis quadrage-
simam prima dies martis lune february erit car-
nispiuium. Et die sequenti erit prima dies qua-
dragesime. Septuagesima autem precedit qua-
dragesimam tribus septimanis integris. Et a

pascha vsq ad diem lune rogationum sunt quin-
que septimane. Et a pascha vsq ad ascensionem
sunt quadraginta dies. Et iterum a pascha vsq
ad penthecostem sunt dies quinquaginta.

Cratu Ecto: Fluuu. Fundebat Cur? Eob
Dicta Diuina Dei Cuncta Diana Eui.

Ianuari? Februari? Marti? Aprilis? Mai? Junis?
Aquarius Piscis Aries Taur? gemi Cancer
Iulius August? Septem? Octobr. nouem? decem?
Leo Virgo. Libra. Scorpio Sagittari? capricorn?

In duobus supra scriptis versibus habes. rñ.
dictiones deseruientes. rñ. mensibus anni. vide
licet grati seruit ianuario. ecto: februario. et sic
de alijs. Similiter vide primas litteras ipsarum
dictionu quote sunt in ordine alphabeti. vt di-
cendo. A est prima. b secunda. c tertia. Si ergo
cupis scire in quot gradibus signi sit sol dicta.
xx. iulij. accipe litteram illi menti rñtem. et com-
puta quota sit in ordine. verbi gratia d. respon-
det iulio que est prima littera ipsius dictionis di-
cta: & d/ est in ordie alphabeti quarta. habet ig il-
lij. adde ei dies mensis iulij: qui sunt xx. et habes
xxxij. quibus adde rñ. et erunt. xxxij. Et quia
non potest excedere 30. Nam 30. sunt gradus si-
gni cuiuslibet ab hñce. 30. Et quod remanet sunt
quesitum qui sunt bñ. gradus leonis. Si autem
de luna intelligis. verbi gratia: scio q luna die
xx. iulij habet dies. x. volo scire in quo signo est
duplicabo etatem lune que etas supponitur esse

10. et habeo vinginti cui addo. 6 . et habes. xxx.
 qd̄ diuino per. 6. et. 6. resulant Incipio ergo nu
 merare a signo in quo cepit origo lune dato q̄
 fuit leo et quia quod prouenit ex diuisione fuit. 6
 procedo usq; ad quintum signum incipiendo a
 leone quod signum est sagitarius et scio q̄ est i
 sagitario et in fine eius. Scendum vtrūq; est q̄
 in vno quoq; signo zodiaci moratur luna duo;
 bus diebus cum dimidio nam singulo die percu
 rrit. xii. et gradibus zodiaci. Et si ex diuisione
 per. 6. de qua supra. ii. iii. l. iiii. superessent cuius
 bet vnitati zodiaci. vi. gradus assignabis. unde
 si duas habes vnitates scias q̄ xii. gradus per
 trasiunt. et si tres essent habes. xiiii. et sic de a
 lib.

Unde versus.
 Etatem lune duplico post addita quinq;
 Quinq; dabis signo quo lune incipit origo

Concludit albertus magnus
 de mirabilibus mundi.

Incipit regimen sanitatis per circulum anni
 valde vtile

Concludit albertus magnus.

In iano claris calidisq; cibis potaris.
 Atq; dicens potus post fercula sit tibi notus
 Ledit enim medo tunc potatus vt bene credo.
 Balneatutus intres. et venam findere cures.

Concludit albertus magnus.

Aquarius calidus et humidus Bonum
 Tingere circa caue cum luna videbit aquosum
 Infere tunc plantas. excelsas erige turres
 Et si capis iter traditus ad loca transis.

Febriatilis

Nascitur occulta febris februatio multa
Potibus et esca si caute viuere velis
Tunc caue frigora de pollice funde cruorem.
Suge mellis fauſi. pectoris qui morbos curabit.

Discis

Discis frigidus et humidus indifferens.
Discis habens lunam noli curare podagram
Carpe viam tutus fit potio modo salubris

Martius

Martius humores gignit variolosq; dolores
Sume cibum pure cocturas si placet bere
Balnea sunt sana. sed que superflua bana
Vena nec abtenda: nec potio fit tribuenda.

Aries

Aries calidus et ficcus bonum
Nil capiti noceas aries cum luna refulget
De vena minuas et balnea tutus intres.
Non tangas aures nec bardam cadere debes.

Aprilis

Accipiat in bere vires aprilis habere.
Tuncta regnascuntur poti tunc aperiantur.
In quo sculpscit corpus sanguis quoq; crescit
Ergo saluator venter cruorisq; minuatur.

Taurus

Taurus frigidus et ficcus malum.
Arbor plantetur cum luna taurus habetur.
Non minuas tamen edifices nec semina spdes.
Et medicus caueat cum ferro tangere collum

Maius

Maso secure lapaci sit tibi cure
Scindatur vena sed balnea dantur amena
Cum calidis rebus sint fercula seu speciosa

Potibus astricta sit salvia cum benedicta.

Gemini

Gemini calidus et humidus Malum
Brachia non minuas cū lustrat luna gemellos
Anguibus et manibus cū ferro cura negetur.
Rūnq̄ portabis a promissione petiūm

Junius.

In iunio gentes perturbat medo bibentes
Atq̄ nouellarum fuge potus ceruisiarum
Re noceat colera valet hec resectio vera
Lactuce frondes ede ieiunus bibe fontes

Cancer

Cancer frigidus et humidus Indifferens
Pectus pulmo iecur in cancro non minuatur.
Somnia falsa bides utilis sit emptio rerum
Potio sumatur securus perge viator

Julius.

Qui bult solamen iulius hoc probat medicamē
Venam non scindat nec ventrem potio ledat.
Somnū compescat et balnea cuncta pauescat.
Prodest recens vnda allium cū salvia munda.

Leo

Leo calidum et siccum Malum
Congrauat et stomachum cū cernit luna leonē.
Non facias vestes nec ad cōuiuia badas
Et nil ore bomas: nec tunc medicinā sumas

Augustus

Quisquis sub angusto biuat medicamine iusto
Raro dormitet estum coitum quo q̄ bitet.
Balnea non curet nec multum comestio duret.
Nemo lapari debet vel fleubotomari

Virgo

Virgo frigidum et siccum Indifferens

Lunam virgo tenens horem ducere noll
Viscera cū costis caueas tractare cruorem
Semen detur agro dubites intrare cacinam

¶ September.

Fructus maturi septēbris sunt balituri
Et pira cum vino panis cū lacte capricorno
Aqua de bitica tibi potio factur amica
Tūc venā pādas species cū semine mandas

¶ Libra

Libra calidum et humidum. Bonum
Libra lunam tenens nemo genitalia tangat
Aut reuesnates nec iter capere debes
Extremam partem libe cum luna tenebit

¶ October

October vina prebet cū carne ferina
Recrio aucina caro valet et volucrina
Quānis sint sana tamen est repletio bana
Quantū bis comede: sed non precordia lede

¶ Scorpio

Scorpio frigidum et humidū Indifferens
Scorpius augmentat morbos in parte pūbēda
Vulnēra non cures caueas ascendere naues
Et si carpis iter. timeas de morte ruina.

¶ Nouember.

Hoc scire tibi dat q̄ reuma nouembri curatur
Queq̄ nociua vita tua sint preciosa dicta
Balnea cū venere tunc nullū constat habere
Potio sit sana atq̄ minatio bona

¶ Sagittarius.

Sagittarius calidū et siccum Bonum
Luna nocet femori per partes motu sagitte
Vngues vel crines poteris p̄scindere tute
De vena minuas et balnea citius intres

¶ December

Sane sunt membris res calide mensis de ceteris
Frigus videtur capitalis bene scindetur.
Lotis sit bana sed basis potatio cara
Si tepidus potus frigorem contrarie totus

¶ Capricornus.

Capricornus frigidum est siccum & malum.
Capra nocet genibus ipsam cum luna tenebit.
Intrat aqua naufragitius curabitur eger
Fundamenta ruunt modicum tunc durat idipz

¶ Explicet regimen sanitatis

per circulum anni valde utile

Incipiunt questiones naturales philosophorum

¶ Prima questio de bono aere.

Primo igitur queritur utrum aër est magis
necessarius ad vitam q̄m cibus: et videtur
q̄m cibus sit. Illud est maxime necessarium corpori
quod restaurat deperditum ab eo quod fit membrum
vel pars membri: sed cibus est huiusmodi secundum autem
ergo &c. ¶ In oppositum est. Constantinus qui dicit
q̄m aër est corpori magis necessarius hoc ostendo
ratione et signo. Ratio sic. Vita stat in calore
naturali quia calor naturalis est principium vite. er
go quod temperat calorem naturalem et ipsum in temperamē
to conseruat est maxime necessarium: sed aër at
tractus per anhelitum est huiusmodi. ergo &c. Signum
huius est: quia si aliquis de nouo extrahat de carce
re primo laborat ad attractionem aeris postea pe
tit potum vel cibum. ¶ Ad rationem in oppositum.
Dicendum quod vita consistit in duobus. vnum est prin
cipium remotum ut restauratio deperditum et obser
uatio membri. Ex quo ad hoc est maxime neces
sarium nutrimenti caloris naturalis & illud im

mediate causatur a qualitatibus aeris. Et dero
aer qui a immediate respicit vitam est magis ne-
cessarius ad conseruationem vite
Secundo queritur vtrum ad vitam sit magis ne-
cessarius cibus vel potus.

Dicendum quod cibus est plus appetitur potus quam ci-
bus. Ratio primi est: quia illud est magis neces-
sarium quod membra restaurat quam id quod facit ad de-
lationem cibi per totum corpus. Sed cibus ordinatur
ad restaurandum membra. potus vero ad delationem
cibi per corpus. ergo etc. et autem plus et intensius ap-
petitur potus. ratio est. quia potus intentionem calo-
ris naturalis mitigat et temperat et sic est etiam vite
magis necessarius quam cibus: sicut aer. Duo igitur
facit potus. primo quia defert cibum ad membra. et sic
cibus est magis necessarius quam potus. Secundo quia mi-
tigat calorem naturalem et temperat et in temperamento con-
seruat et sic magis est necessarius quam cibus. Et ideo
diutius viuunt animalia sine cibo quam siue potu.

Tertio queritur. vtrum plus noceat corpori malus
aer quam malus cibus. Dicendum simpliciter quod malus aer
quia malus aer plus nocet cordi quod est fons caloris
et spiritum. Et est distinguendum quod aliquid plus nocet
multipliciter. Primo quia immediate attingit mem-
brum nobile. aliud autem non sic. Secundo quia frequentius
immutat cum non possit euitari. Tertio quia immedia-
tius attingit. Et istis tribus modis plus nocet
malus aer quam malus cibus. Attingit enim membrum
nobile et nobile et frequentius attrahit et etiam
immediatius. Quarto nocet aliquid plus quia fortio-
rem facit impressionem. Quinto quia maiorem in partem fa-
cit et prius adheret membrum. Et his modis plus
malus cibus assumptus quam malus aer attractus.

Querit quarto. utrū corpus plus fuitat somnū
q̄ cibū? Dicendū q̄ plus grauat corp⁹ amiffiōe
cibi q̄ somni. et magis necessari⁹ est cib⁹ q̄ somn⁹
Et rō est q̄ somn⁹ nō restaurat depditū nec re-
mouet actionē caloris naturalis ab hūido sub-
stantiali ad cui⁹ cōsumptionē aduenit mors qd̄
facit cibus ergo est etis magis necessari⁹.

Itē cū sint tres virtutes: scz vitalis naturalis/
alalis. Alalis nō ita est de esse vite sicut alie due
vñ nutrimentū q̄ rōdet virtuti naturali et vitali
est multis necessari⁹ q̄ somn⁹ q̄ rōdet virtuti alali

Quinto queritur. utrū aer pl⁹ cedat in nutrimentū
spūm q̄ cibū? Dicendū q̄ primo aliquid est nu-
trimentū qd̄ assimilat rei nutritæ et in ipsam cō-
uertit: et sic subtilissima pars cibi est nutrimentū
spūm & nō aer. Secdo d̄: aliqd̄ nutrimentū spū-
m q̄ cōfortat eos tēperat & hoc dicim⁹ t̄pamē-
tū rei qd̄ rem custodit & nutrit: vñ p̄portione h̄z
cū nutrimento. Et hoc mō aer nutrit spū q̄ recte
at eos t̄ t̄pamēto suo custodit & tantū de illo.

Septo queritur. utrū ex malo cibo p̄t ḡnari bon⁹
chimus? Dicendū scdm̄ D̄ alp̄ sup̄ tegm̄ q̄ ex ma-
lo cibo p̄t ḡnari bon⁹ sanguis & ecōtra. Cuius rō
est q̄ bon⁹ cib⁹ p̄t male digeri & fit malus chim⁹.
Malus aut̄ cib⁹ p̄t bñ digeri & cōverti i bonum
humorē. Ideo sciēdū q̄ i omni cibo etiā i veneno-
so duplex est natura. Una p̄ quā est ip̄ortionabi-
lis nature mēbris: & sic malus cibus malū ḡnat
humorē: & hec est natura pp̄ria mali cibi. Alia est
natura p̄ quā cib⁹ nat⁹ est p̄portionari mēbris &
eis assimilari. & sic malus cib⁹ p̄t ḡnare bonum
humorē. Vñ natura fortis est illā naturā q̄ pro-
xima est huic remouet cibo remotā aut̄ ducit ad

actum et facit de malo bonum. & conuerso autē
natura existente debili illud quod est bonum in
potentia non potest ducere in actum & quod ibi
de malo est facit ipas succubere & fit mal⁹ chim⁹

Septimo queritur. vtrum simplex cibus
aut multiplex sit magis digestibilis. Dicendum
secundum dialanum vt patet ultimo saturnali
um q̄ simplex. Cruditas enim aut venit ex cibi
qualitate aut ex multitudine et quantitate. Ex
sua quidem qualitate in quantibus conuertitur
si non sit aptus humori quem corpus obtinuit
ex cibi multitudine ad eius digestionem natura
non sufficit. Quia igitur diuersorum ciboru di-
uersa natura est et sunt quedam que citius dige-
runtur quod prius digeritur et in succum vertit̄
dominalia tardius vertuntur accessi: et hoc sepe
etiam eructatione sentimus. Cum illa que tardi-
us vertuntur velut lingua viridia vrgente igne
fumāt. et sic eructationē causant. Scdo q̄ ex ei-
horum multiplicitate gula irritat et pluq̄ neces-
sariū est sūm⁹. q̄ de singulis pauca. id ē c. Cū so-
crates illos cibos dixit esse bitādos q̄ p̄ter esuriē
sitimq̄ sedāā inducūt apparētiam et volūtatē
Octauo queritur. vtrum post cibum sit statim
ambulandum. Dicēdū q̄ est duplex motus. Qui-
dam est motus et labor et talis post cibum non
cōpetit. Ali⁹ mot⁹ est solū deductio p̄ aulā vel p̄
declinā arenosa vt dicit ysaac. Et per istum de-
primuntur cibaria ad fundum stomachi vt ca-
lor naturalis primo sopitus quodammodo exci-
tetur et ille competit post cibum.

Nono queritur. vtrum post cibum statim com-
petit somnus? Dicēdū q̄ stomacho repleto Ca-

sim non competit somnus quia tunc cibaria ad
uertentur sicut dicit auicenna: sicut panis adu-
ritur in furno nimis calido. Tū quia sequuntur
reumata et dolores capitis Et ideo sanum est ut
protrahatur somnus quousque descenderit cibus
Decimo queritur. quare in supergreditur ho-
ram comedendi deficit appetitus cibi. Dicendum
quod hoc ideo quia stomachus esuriens subtracto ci-
bo malos humores et humores attrahit ex membris
et ex illis se reficit et repletur fantastice et ideo
amplius non appetit. unde percipitur. Huius in
hoc casu ut bibatur haustus aque calide vel tise-
ne et si commode potest fieri prouocetur vomitus.
Undecimo queritur. utrum corpora sint calidio-
ra ante cibum vel post. Dicendum quod probabi-
liter creditur quod calor naturalis et qualitatiue et
quantitatiue est maior post cibum quam ante. quia di-
xit galienus in libro de summa medicina quia ca-
lor naturalis augetur tripliciter. aut quantitatiue
ut per applicationem bellorum / suariorum / vel
catellorum vel paruulorum ad stomachum. Aut
qualitatiue ut per medicinam Aut utroque modo
ut per cibum et sic corpus post cibum est calidius quam ante
Duodecimo queritur. utrum ieiunium plus le-
dat colericum vel flegmaticum. Dicendum secun-
dum Hippocratem quod colericum cuius ratio est. Quia
in stomacho colerico est calor fortior quam in fleg-
matico ergo plus consumit et per consequens plus
appetit. Preterea flegma potest conuerteri in san-
guinem colerica autem non flegmaticus habet in-
tra se materiam sanguinis et ideo magis potest
satisfacere appetitui. Colericus autem illam ma-

teriam intra se non habet: ergo fames est acerbior in colerico quam in flogmatico prout experientia hoc declarat in utrisque.

Tertiodecimo queritur, quare aliqui ardentius appetunt qui etiam modico cibo sedantur. Alii vero e conuerso parum appetunt et cum comedere inceperint fortissime comedunt. Dicendum quod hoc est propter stomachi diuersitates quia in aliquibus stomachus est calidus et paruus et quia calidus multum appetit, quia uero modicus calor resoluit cibum per stomachum et facit fastidiam repletionem et ideo parum de cibo illis sufficit. In alijs uero est stomachus magnus et frigidus propter hoc quod stomachus est frigidus parum appetunt quia magnus diu comedit et multum appetunt.

Quartodecimo queritur, utrum habentes fortem calorem diutius tolerant famem quam habentes calorem debilem? Dicendum quod habentes calorem fortem facilius et deintus possunt ieiunium simpliciter sustinere: quia uero in pluribus tales sunt fortiores. Est tamen distinguendum: quod in fame molestia duo sunt consideranda scilicet caloris resolutio et eius extinctio et sic minus molestatur calor fortis. Secundo sunt consideranda mala accidentia que sequuntur ex fame: et sic plus molestatur calor fortis quam debilis.

Quintodecimo queritur, quare habentes poros strictos plus tolerant ieiunium quam habentes poros raris. Dicendum quod est: ideo

quia per poros raras multum dissoluitur a coz-
pore. sed per poros strictos parum soluitur a coz-
pore et ideo remanet obiectum appetitus.

Sextodecimo queritur. vtrum colera nutriat?
Dicitur q̄ quis galienus et plaac dicant q̄ non
quia solus sanguis nutrit. Auicenna vero tenet
q̄ etiam colera nutriat. vtrumq̄ tamē sic conco-
do. Est enim colera que reponitur i cista fellis: &
hec non potest nutrire. Alia est colera necessaria
simul currens cū sanguine. hec nutrit membra
coletica sicut sanguis nutrit membra sanguinea.
Decimoseptimo queritur. vtrum infirmi plus
tolerent ieiunium q̄ sani? Dicendum q̄ quidam
dicunt q̄ sic quia in infirmo calor naturalis re-
soluit fumos & plures spiritus ex humoribus q̄
in sano. Sed hoc non valet primo. quia ex humo-
ribus corruptis non possit membra nutrire nec
spiritus generari.

Secundo q̄ sic in infirmo sunt plures spiritus
q̄ in sano: et q̄ spiritus sunt latores virtutum
ergo in infirmo sunt fortiores virtutes q̄ in sa-
no quod est falsum ergo et primum. Dicendum
igitur q̄ huius q̄ infirmus plus famem toleret q̄
sanus. Triplex est causa. vna est. q̄ natura inte-
ta est circa morbum et eius materiam. Secunda
q̄ membra sunt infecta a corrupta materia vni-
de nisi appetunt. tertia q̄ virtus infirmi est debi-
lis ei sopita et ideo minus appetit.

Decimo octauo queritur. vtrum virtus stoma-
chi fortis plus toleret ieiunium q̄ debilis?
Dicendum q̄ virtus stomachi fortis plus appe-
tit cibum sed magis sublinere potest ieiunium.
debilis vero minus appetit cibum et
pero conuenit.

etiam minus potest sustinere ieiunium.

Decimonono queritur utrū qui eduxerit multos cibos accipere plus sustineat ieiunium q̄ solitus parum comedere. Dicendum q̄ multum comedere solitus melius sustinet quia propter precedentem repletionem habet paululum caloris et ideo potest plus ieiunium sustinere. in alio accidit econuerso.

Vicesimo queritur. utrum plus molestat ieiunium in tempore calido vel frigido? Dicendum q̄ plus molestat in estate q̄ in hyeme. quia in estate plus resoluitur a corpore. vnde debet multum dari de cibo et multis vicibus. Sed in hyeme competit de cibo satis in bona vice.

Vicesimoprimo queritur. quare audius vorantes citius satiantur? Dicendum ut in saturnaliis habetur. quia auide vorantes multum aeris cum cibo inferunt per hyatum ructus et crebilitatem respirandi. Ergitur ubi aer bonas compleuerit fastidium cibi fit.

Vicesimosecundo queritur. quare calida edulia facilius comprimunt ore q̄ manu sustineant? Dicendum ut ibidem patet. Quia intestinus calor qui malus est multo maior et behemētior existit: ideo quicquid calidum accipit sua magnitudine circumuenit et debilitate.

Et ideo restat ut quicquid ori admoueris. non ut quidam faciūt hyatu nouo spiritu feruori vires ministres. Sed paulisper labia comprimere debet ut maior calor qui de ventre ori opitulatur comprimat minorem calorem. manus autem re feruidam ferre possit nullo proprio innanoto. et cetera.

seruidā ferre possit nullo pprio Inato calore. &c.
Vicesimo tertio queritur. quare si esuriens bi-
bit famem subleuat. Si vero sitiens comedat si-
tis non sedatur. Dicendum vt in saturnalibus
quia liqueri nichil efficit quin sumptus ad omis
partes corporis perueniat et venas repleat Cibi
autem natura est grossior et in venas cibus non
nisi paulatim confectus denit. ideo sitim q̄ repe-
rint non subleuat p̄mo quicquid foris humo-
ris nactus est absorbetur et ideo sitis que est hu-
moris penuria erisi augetur.

Vicesimo quarto queritur. vtrū ieiuni magis
sitiunt q̄ esuriunt. dicendum q̄ sic vt ibidem qz
calor naturalis continue agit in alimentum et so-
mentum suum continue consumendo ipsum Et
hoc patet in pueris qui in etate infantuli multū
et magnū cibum propter caloris belementiā cō-
sumuntur. Videmus econuerso in senibus q̄ fa-
ciliter tolerant ieiunium propter defectū caloris
in eis In media autem etate si exercitio ca-
loris naturalis excitat⁹ fuerit fortis⁹ cibū appetūt vel q̄-
rūt p̄pter penuriā caloris Ergo si calor sc̄p in ap-
petētia est liquor autē ppriū alimētū caloris est.
Cū In nobis alimētū ex ieiunio q̄rāt p̄cipue calor
sūū postulat qui accepto totum corpus recreat
et patientius expectat cibum solidiorem.

Vicesimo quinto queritur. quare maior est de-
lectatio cum sitis potu extinguitur q̄ cum fames
cibo reuelatur. Dicendum vt ibidem. qz pot⁹ vt
pote magis penetratiu⁹ stomachū & corp⁹ simul
penetrat & oīm partū facit bnā maximā & sensi-
bilē delectationē cib⁹ aut paulatī idigētā cōso-
latur et ideo dilectio eius multum dirimitur.

Vicesimo sexto dicitur. quare eadem potio fortis-
or bibetur ieiunio q̄ cibato. Dicendum ut eisdem q̄ be-
nas media vacuas facit saturitas obstruit. Igitur
cū potio p̄ inanitionē penit⁹ transit ad mirtio-
nem delectationis per vacuum transiens gustus
fortiore sentitur.

Vicesimo septimo dicitur. b̄trū sitiētib⁹ habētib⁹
stomachū siccū sufficiat pauc⁹ pot⁹. dicendum secū-
dū Galienū q̄ habētes stomachū siccū sūt veloci-
ter sitiētes & paruus pot⁹ sufficit eis. Cui⁹ ratio
dari potest qz omne mēbris desiccātū coartatur &
minoratur & minoris sit⁹ capacitatis hoc cōtingit
i stomacho sicco & ideo cito & a pauc⁹ potu imple-
tur. Est igitur in stomacho sitis magna eo q̄ i ip-
so desiccatur os eius et ideo appetit humectari
per potum et tamen paruus potus ei sufficit. Quia
cum succum & durum angustiat cito repletur
potu et a paruo potu sitis eius sedatur ut iā nō
sentiat suam inanitionem deinde cito redit.

Vicesimo octavo dicitur b̄trū stomach⁹ grauet a
potu ampliori. dicendum q̄ sic secūdū Galienū ratio
istī⁹ patere potest ex p̄dictis. Cū ei stomach⁹ sicco
p̄t̄ sui agustia p̄uo potu repleat si pot⁹ mult⁹ sit
b̄tra erigētia⁹ capacitatis sue p̄t̄ sui abūdātiā
ut dicit Galienus multus potus supnatat & flui-
tuat in ipso.

Vicesimo nono queritur. quare stomachus hu-
midus multum ferre possit. Dicendum q̄ stoma-
cus humidus contrario modo se habet. Stoma-
cho sicco. Est enim mollis dissensus ad modum
lucris remolliti. et ideo est maioris capacitatis qz
distenditur ad distentionē assumptorum. Et b̄ter
mollis maior⁹ capacitatis est q̄ sicco ita & stomach⁹

Et quia est humidus non habens siccitatem siccitatem sitim: ideo non appetit multum potum: sed multum accipit et non grauatur sicut siccus. Et ideo daci et angelici prucei et poloni et similes multum bibunt. propter capacitatem stomachi a mollicie humiditatis. In calidis regionibus ut hyspani et similes multum sitiunt et parum sumunt de potu propter oris stomachi siccitatem et in his stomachus propter siccitatem paruum habet capacitatem.

Tricesimo queritur. utrum sitis aliquando provenit ex parte pulmonis. Dicendum secundum Galienum quod sic. Cuius ratio est quia quando pulmo est calidus et siccus tunc appetit irrigari. Et ista sitis maxime sedatur per attractionem aeris frigidi et precipue qui est frigidus et humidus.

Tricesimo primo queritur. quare sitis proveniens ex parte pulmonis sedatur per attractionem aeris humidum et frigidum. sitis autem stomachi per totum. Dicendum quod duplex est via una aeris et dirigitur ad pulmonem alia cibi et potus dirigitur ad stomachum. Et ideo sitis proveniens ex parte pulmonis sedatur per attractionem aeris frigidi: que autem ex parte stomachi per totum.

Tricesimo secundo queritur utrum sitis sit appetitio frigidi et humidum. vel calidum et humidum. Dicendum quod est duplex appetitio in corpore. una respectu cibum restaurentur deperdita et hic est respectu calidum et humidum et respectu cuiuslibet nutrientis. Alia est frigidi et humidum ut prohibeatur incensio et inflammatio caloris naturalis et iste est simpliciter potus et est potus tantum quo raro quis utitur nisi via medicine.

Tricefimo tercio queritur. utrum aqua plus se-
det sitim quam vinum? Dicendum quod ut haberi potest
ex dictis. Galieni de simplici medicina. Sitis cau-
satur duobus modis. Uno modo ex inanitione.
Alio modo ex calefactione et de siccatione cordis.
Illa autem que ex inanitione membrorum causatur
maxime sedatur per vinum quod est cibus et po-
tus. talis enim sitis non sedatur nisi per potum
qui potest restaurare deperditum. huiusmodi et
vinum. et ideo vinum maxime illam sitim sedat.
Illa autem sitis que causatur ex calefactione et
ex siccatione cordis est duplex. quedam enim ex so-
la caliditate et hec sedatur per frigidum ut ace-
tum ut dicitur ibidem. Quedam vero causatur ex sic-
citate et hec sedatur per humidum. Item sitis que
causatur ex caliditate est triplex quedam enim ha-
bet hortum ex stomacho. quedam a pulmone. et que-
dam a membris remotis. Que autem habet or-
tum a pulmone sedatur per attractionem aeris
frigidi. que autem a stomacho et membris vici-
nis sedatur per aquam frigidam. Que autem
a dispositione membrorum remotorum sicut epa-
tis et aliorum sedatur per aquam cui aliquid sub-
tile commiscetur et faciens ipsam penetrare cu-
iusmodi est acetum. nam aqua in se obtuse actio-
nis est. et ideo necesse est aliquid commisceri ei
quod sit subtile in sua actione: ideo additur ace-
tum.

De nocumentis post cibum.

De nocumentis accidentibus post cibum vel
potum. Primo queritur. unde causatur opus

Secunda. i. acetosa eructatio? Ad hoc dicendum se-
cundum Galienum ubi supra quod acetositas fit a
calore claudicante. claudicat autem et deficit pro-
pter frigus. Est enim calor principium acetosi-
tatis sed non quilibet calor sed calor incipiens di-
gerere et non potest completere. Iste autem defe-
ctus inducitur specialiter a frigore impediente
Secundo queritur. quare statim post acceptum
cibum ista acetositas in stomacho non sentitur
Dicendum quod cibi in principio adhuc sunt in sui
natura sicut essent extra ideo de eis non potest
acetositas generari. sed cum iam calor incipit il-
los digerere sequitur indigestio et hanc sequitur
acetositas et ideo non statim sentitur.

Tertio queritur. quare ista acetositas plus ac-
cedit dormientibus quam vigilantibus Dicendum
quod in somno cibi non statim descendunt in fun-
dum stomachi ubi fit digestio sed remanet in ore
stomachi qui supernando ventositates inducit.
Sed in vigiliis homo deambulat: et sic cibaria
comprimuntur et usque ad fundum stomachi com-
pelluntur descendere in quo maxime biget diges-
tio que repugnat cause acetositatis

Quarto queritur quare dulcia secundum Aui-
cennam plus in stomacho accrescunt ut lac et hu-
iusmodi? Dicendum quod quia lac et sanguis dulcis
de facili transmutatur et stomachus tentat dige-
rere et transmutare et non potest perficere fiunt
acetosa.

Quinto queritur. quare vinum maxime accedit
in stomacho? Dicendum quod quia vinum et lac de
sua natura feruntur maxime proxima acetosita-
ti et stomachus reducit illud quod ibi est de potest

ita ad actum et sic fiunt acetosa.

Sexto queritur quare vinum cum sit calidum non inducit morbos calidos sed frigidos? Dicendum quod vinum non inducit morbos nisi replendo nervos et cerebrum sed repletiones sequuntur in digestionem et in digestio facit accidere morbos frigidos ideo vinum non habet invocere nisi morbum frigidum.

Septimo queritur. unde fiat tortiones ventris? Dicendum quod tortio fit in omnibus partibus. Sed tortio est multiplex quedam enim est que provenit ex ventositate grossa et hec est in fundo stomachi. alia ex humoribus grossis et viscolis. Alia fit ex humoribus colericis et isto modo tortiones a quibuscumque partibus incipiunt completionem habent in stomacho ut plurimum cum stomachus in illa parte scilicet in fundo sit magis sensitivus nichil autem prohibet hanc tortionem in qualibet parte intestinorum sentiri.

Octavo queritur ut cum egri comedere debeant sicut fuerunt soliti sani. Dicendum quod consuetudo est a terra natura unde qui sanus consuevit comedere modicum eger nequit sustinere ieiunium. ideo debet refici uberius: quod alius parum comedens dum est sanus et totiens quotiens cessavit fuit sanus.

Nono queritur utrum debilibus convalescentibus plus noceat panis aut caro? Dicendum quod talibus minus convenit panis quam caro. ut dicitur talis ut inter omnia cibaria plus nutrit caro potest: ideo illa caro maxime eis competit cum sit facta aliis digestionis.

Decimo queritur. ut cum febricitantibus pl⁹ est
petit caro quam panis. Dicendum quod sunt duo confi-
deranda in regimine febris per respectum ad car-
nes. Primum est facilis digestio et sic plus com-
petunt carnes. Secundum est facilis conuersio et
sic plus competit panis quam carnes. quia carnes pro-
pter sui viscositatem de facili inflammantur.
Undecimo queritur. utrum cum carnes exhibe-
antur conualescentibus statim vinum debeat ex-
hiberi. Dicendum quod in hoc vulgus decipitur. Car-
nes enim debent prius exhiberi quam vinum. quia ab-
sumptum inter omnia facile conuertitur in sanguinem
et spiritus et calorem naturalem ergo debet tar-
dius quam carnes dari.

Duodecimo queritur. utrum conualescens ab
egritudine debet similiter regi per duos dies si-
cut in egritudine vel morbo. Dicendum quod sic pro-
pter tria. Primo propter virtutis debilitatem. Se-
cundo propter consuetudinem. Tertio propter
discrasiam relictam in corpore per morbum. Et
potest esse ratio quia a solito non debet fieri mu-
tatio nisi paulatim ergo conualescens debet idem
regimen ad tempus sustinere.

Tertiodecimo queritur. utrum conualescenti-
bus valeat cibus grossus. Dicendum secundum
prophetam quod non quia dicit quod expedit quod conua-
lescentes nutriantur per duos vel per tres dies
eodem regimine quo prius. Et est ratio. quia per
grossorum repletionem subito permutarentur:
quod esset malum.

Quartodecimo queritur. utrum plus noceat pro-
mutatio que est ab inanitione ad repletionem. vel
que fit a repletionem ad inanitionem. dicendum quod

substa permutatio ab inanitione ad repletionem
est magis nocua q̄ mutatio depletionis ad inanitionem
secundum auicennam et pocratem. Et
est ratio. qz ex inanitione precedente virtus acet
debilitata calore naturali & spiritibus resolutis
ergo non potest sustinere multitudinem ciborum
ergo neq̄ subitam permutationem ad repletionem.
Quitodecimo queritur, quare aliquis cibus ma-
lis ut anguillis et carnibus vaccinis a febre liber-
retur. Dicendum q̄ plures aliquando per huius
modi cibaria contraria liberantur. tum propter
nature simulationem. quia natura plus huius-
modi cibaria accepta magis est alleuiata unde bo-
lens se exponere precipitat se quandoq̄ ad bonum
quandoq̄ ad malum. tñ etiam propter nature cō-
fortationem quia confortatur per cibaria cōsue-
ta. Et ideo cum virtus est fortis per huiusmodi
cibaria excitatur et euadit. Et si est debilis succū-
bit et tunc in pluribus suffocatur.

¶ Questiones de pane.

De pane queritur primo. quare panis triti-
ceus est magis nutritius q̄ ordeaceus. Di-
cendum secundum aristotelem in probleumati-
bus. quia moderatam viscositatem habet. hoc ei
oportet habere cibum quia oportet conglutina-
ri et consolidari corpori cuius conglutinationis cau-
sa est viscositas. Secundo quia est inmiscibilis p̄p̄
hoc confecte malce nutritiores sunt eis que nō
cōficiuntur.

Secundo queritur. quare panes frigidi vident
albiores calidis. Dicendum ut ibidem propter eā-
dem causā. Causa enim nigredinis est aqua. hec
autē utriusq̄ plus inest recentibus existentibus. an

Siquis enim propter continuam exalationem minus relinquitur in calidis autem panibus adhuc inest de humido et aqua. in frigidis vero iam egressum est. scilicet cum calido exalans.

Tercio queritur. quare ceteris panibus non saliti panes ponderosiores sunt salitis. Dicendum est ibidem quia sal desiccatur unde et salita a putrefactione preseruantur. Cum sumitur enim et desiccatur humidum a sale in pane et exaltat terra propter quod veteres panes et frigidi leniores sunt calidis. An non salitis vero humidi plures existens facit eos grauiosiores quam salitos.

Quarto queritur. quare panes tritici non sunt duri cum infrigidantur. Dicendum est ibidem quod triticum habet in se quandam dulcem et viscosum humorem qui est ipsius sicut anima qui non patitur ipsum indurari.

Quinto queritur. quare pasta triticea confecta sit maior: ordeacea vero minor. Dicendum est ibidem quia farina ordeae confecta et infusa residet humidi conglutinatione propter illud quod rara est corticalis farina vero triticea subleuat propter illud quod multum est densa. densa enim confecta calefiunt calefacta et inspirata: subleuantur.

Sexto queritur. quare pasta tritici confecta sit alba. ordeae vero nigra? Dicendum est ibidem propter duo. primo quia desiccatur magis quam est superficiale in farina est in humido calido quod facit albedinem. Secundo quia calidum attrahit humidum in se cum sit magne partis. triticea autem calidior est ordeacea.

Septimo queritur. quare mel cum sit glutinatus quam aqua farina quam conficitur melle fragilior est quando

coquitur cum ea q̄ que cum aqua? Dicendum est
ibidem q̄ aqua quidem ab igne conglutinatur &
coagulatur. Mel autē cōglutinatur quidē et defi-
ciat propter quod est magis fragile. Fragilitas
enim a deficatione fit.

Octauo queritur. quare panis factus ex granis
nouis prior est q̄ fact⁹ ex antiquis? Dicendum q̄ in
granis nouis ē multa humiditas viscosa & aquo-
sa et illaudabilis in sua nouitate. Et ideo panis
inde fact⁹ nō ē ita bon⁹ sicut panis fact⁹ ex antiq̄s.

Questiones de vino.

Quonsequenter videndum est de vino de quo
primo queritur. vtrum expediat semel in-
ebriari vino in mense. vt etiam dicit auicenna in
canticis. et talis in almansoris? Dicendum secun-
dū cōmētatorē sup cātica auicēne q̄ assus in
ebrietatē semel in mense est errone⁹. Quia licet vi-
num secundum galienū sit vnum ex magis con-
uenientibus calori naturali et sit respectu eius
in gradu in quo est oleum ad lumen et ad ignem
In sicut multum et superfluum oleū extinguit
ignem et lumē Sic multum vini calori natura-
li. Et ideo si ipsū vinū sit liphatū est ex magis cō-
uenientib⁹ calori naturali. Nichilominus est ex
magis nocētib⁹ calori aiāli et sensibilib⁹ organis
eius et cerebro et neruis. Et propter hoc vt dicit
Galienus Aqua multis est utilior vino eis scilicet
qui naturaliter habent debiles neruos.

Secundo queritur quare bibentes vinum lim-
phatū magis passatur crapulā q̄ bibentes vinū
purū? Dicendum scđ; aristotelē i tta pte pbleuma

tum quod huius triplex est causa. Prima quia temperatum propter subtilitatem plura ingreditur loca et angustiora. intemperatum vero minus quia difficilius educibile. Secunda quia minus bibunt de intemperato propter illud quia non possunt et de temperato magis. Tercia quia intemperatum existens calidius simul digerit reliqua binum vero limphatum a contratio.

Tertio queritur quare de vino intemperato magis dolet caput quam de temperato? Dicendum est ibidem. quia intemperatum grossum irruit in poros circa caput non incidit potentia ipsius odoris et caliditas temperatum autem mixtum aqua subtili ingreditur ipsa.

Quarto queritur. quare binum temperatum magis facit vomere quam intemperatum? Dicendum est ibidem. quia basidiosum est. unde limphatum supernatabile est tale autem est vomituum.

Quinto queritur. quare pueri calidi existentes non sunt amatores vini. Senes autem et viri fortes calidi existentes amatores sunt vini. Dicendum quod viri sunt calidi et sicci. pueri vero calidi et humidi. vini autem potus est desiderium humidi humiditas autem propria in existens pueris appetitum prohibet et siccitas inexistens senibus et viris fortibus ad potum prouocat.

Sexto queritur. Cur vinum defecatum fortius est viribus sed minus durabile? Dicendum secundum macrobium quarto saturnalium. quia nullo firmamento mixtum est. Unde ad nosam expofitum est. Ferre autem vino sustinendo et alendo et viribus. sufferendis quasi radix est.

Septimo queritur quare vinum immoderate sumptum generet morbos calidos et frigidos dicitur secundum Constantinum et Galienum quod licet vinum sit calidum inducit tamen morbos frigidos. Et tamen sciendum quod in vino sunt due operationes. prima est calefacere et sic plus inducit morbum calidum quam frigidum. Secunda est cerebrum replere: et nervos imbiberi. Et sic cum a vino fumi evaporent frigidi inducit remolitionem repletionem et indigestionem. et sic causat morbos frigidos.

Octavo queritur quis humor plus a vino generetur. utrum sanguis vel flegma? Dicitur quod quia vinum inducit morbos frigidos ut prius visum est plus generat humores flegmaticos quam alios. Et est ratio quia cum multum recipitur de vino non digeritur plenarie et sic cum omni cibo indigestus in humorem flegmaticum convertatur a vino plus flegma generaliter quam alius humor. Sed si vinum moderate sumitur plus humor sanguis de ipso generaliter.

Nono queritur utrum vinum noceat cerebro. Dicitur secundum Placitum quod sit quia Galienus etiam dicit quod vinum ledit cerebrum et confortat stomachum. Licet ergo vinum in primo sui adventu calefaciat. quia tamen multum est vaporabile. sic cerebro nocet maxime replendo et nervos imbibendo.

Decimo queritur quare vinum forte nocet cerebro et confert stomacho. vinum autem debile reconverso. Dicitur quia stomachus debet digerere et quia digestio fit per calorem vinum forte adjuvat ipsum in hac operatione. sed debile

deficit Sed q̄to vinum est fortius. tanto plures
ab eo vapores ad cerebrum eleuantur. et sic q̄to
fortius est tanto plus nocet cerebro.

Undecimo queritur. quare vltus vini inducit
orireuma plus in stomacho q̄ aqua. Dicēdū. q̄
non sit orireuma in stomacho nisi digestionē in
choata et vinum epita calorem naturalem ad di-
gerendum et est facilis digestionis sicut lac.
Ideo sicut extra sunt apta acetositatem simili-
ter in stomacho faciliter acefcunt.

Quodecimo queritur. vtrum vinum confortat
calorem naturalem plus q̄ cibus. Dicēdū secū-
dum p̄fac q̄ sic. et est ratio q̄ facilius et veloci⁹
conuertitur in calorem naturalem ipsum con-
fortando q̄ cibus. Sed cibus iam conuersus p̄
restaurat depditū. et diuti⁹ confortat & cōseruat

Ultimo queritur. vtrum si vini dādum sit in-
firmis plus expediat vinum nouum q̄ vetus. Di-
cēdū q̄ licet bulgus faciat oppositum: errat sa-
lubri⁹ tamen est infirmis nouum q̄ vetus Et ra-
tio est quia vinum q̄tomagis est nouum. tanto
minus inflatiuum est: ergo plus eis competunt
antiquum

De carnibus

Deinde de carnibus est videndum. Et pri-
mo queritur. quare carnes balidiores citi-
us digerantur. Dicēdū sicut in saturnalibus q̄
in homine calor naturalis est fortis qui resisen-
tem materiam fortiter inuadit vt vnita et con-
sumit Tenem vero ac teneram petit et citius in
cinerem q̄ succum conuertit Sicut enim fortia
ligna in carbonum frustra vertuntur. palee be-
ro si in ignem reciderint dicitur ex eis restat cinerē
videre. Sic potentior mola ampliora grana con-

frangit. et minora integra transmittit. Genus
etiam minimus abietes et quercus euelli carni-
nos vero faciliter non frangit. Sic calidus natu-
rali fortia digerit. carnes vero teneras pertransit
Secundo queritur. quare triture carniū sunt
in digestibiliores. Dicendum est ibidem quod leuitas
quam tritura presta facit quod innatet cibo humi-
do quem in medio ventris inuenerit nec adhe-
rit cuti stomachi. sicut patet. quia ipsū tritū mor-
tū aquā piectū natas vniū stomacho tardiū coquit
Tercio queritur. vtrū carnes asse vel elixe sūt
humidiores? Dicendum secundū aristotelem quia
ta metheorū quod asse In assis ei per calorem ignis
partes exteriores crustantur et pori consequens
clauduntur ut interior humor non valeat exsu-
dere. In elixis vero pori exteriores per calidum
et humidum aque remoluntur et aperiantur ut
vltimus humidū excuset. Et ideo carnes asse ex-
terius videntur sicciores: interioribus vero sunt hu-
midiores carnes vero elixe econuerso
Quarto queritur. quare lumen lunare plus pu-
trefacit carnes animalium occisorū quod sol? Di-
cendum est sicut videtur quod nulla putredo fit nisi ca-
lor et humor conueniant. Secundum autē putre-
do nichil aliud est quod defluctio quedam latēs so-
liditatem carnis in humorem conuertens Calor
si teporatus sit et modicus nutrit humores. Si
nimis exsiccat extenuat ergo de talibus carnibus
sol et calidior totū humidū extrahit et eis exsiccat.
Lunare vero lumen in quo non manifestus est calor
sed occultus tunc aucto humore putrefacit in parte.
Quia nescio quod proprietates est lūaris lūis quod hūectat cor-
pora et velut occulto rore madefacit Cui adiunctus
calor lunaris putrefacit carnē diutius fuerit infusus

De ouis.

HEstat autem aliquam in sequenti capitulo de ouis inquirere. Et primo queritur. utrum bitellus vel albumen sit calidius. Dicitur quod inter omnes humores sanguis est calidior: caliditate temporata. Quod ergo propinquius est sanguini est calidius. bitellus est homini. Propterea et par est calidius mamillis et sanguis lacte. sed bitellus se habet ut sanguis in epate respectu albuminis ergo. &c.

Secundo queritur. quare bitellus in aqua positus descendit albumen vero supernatat. Dicitur quod albumen oui est multum viscosum et adherens illi cui adiungitur. ideo propter viscolitatem in aqua supernatat bitellus vero propter eius densitatem descendit.

Tertio queritur. quare oua in aibus sunt maioris quantitatis et pantiora quam in piscibus. Dicitur quod magnitudo in continuo fit a forti calore. sed multitudo in discreto est ex parte materie. quia materia est principium diuisionis. Et quia volatilia plus habent de calore quam pisces. Immo oua magna habent in continuo: et pauca in discreto econuerso est in piscibus.

Quarto queritur. quare in aibus oua sunt dure teste. in piscibus vero molles. Dicitur quod pisces effundunt oua sua in loco humido ideo non indigent dura testa. sed volatilia in loco duro et solido reponunt sua oua ut in terra. ideo dura testa indigent. propter prohibitionem contrarii et nocui donec fetus perueniat ad perfectam formationem.

Quinto queritur. quare oua in volatilibus sunt diuersi coloris. in piscibus vero non. Dicitur quod

in volatilibus est calor fortis qui potest separare
ea que sunt diuerse nature vt vitellum ab albu-
mine. In piscibus autem est calor debilis ideo
non potest separare.

Sexto queritur quare in piscibus sunt oua ro-
tunda et in volatilibus oblonge figure. Dicitur
q̄ calor mouet a centro & parte ad figuram pi-
ramidalem quod patet i flammula ignis que te-
dit in conum et si lata sit in basi. Et ideo q̄ ca-
lor fortior est in volatilibus q̄ in piscibus. oua
volatilis sunt oblonga. piscis rotunda. q̄ calor de-
bilis dispargitur in girum.

Septimo queritur. quid r̄spat testam in exclu-
sione pulli. Dicitur q̄ illius assignatur duplex
ratio vna est q̄ testa in cubatione continua mol-
litur et subtiliatur. sicut fit in aceto si fit in illo
per nomen dies. Alia est ex parte rumpentis. q̄
quando deficit nutrimentum pullo requirit pl̄
de nutrimento et sic perforat testam vt nutri-
mentum accquirat

Octauo queritur. quare vitellus ouis in pleno lu-
mine ouati sordidus lauata pannis. Dicitur q̄ hoc
causa est. q̄ gutta saginata i medio preuisa q̄ ge-
neratione existens calorem penetrantem et diui-
dentem maculase per multo lumine lune t̄c̄ huius
modi mouentes concipit quod in alio tempore
facere nequid.

Nono queritur. quare quedam oua in igne stre-
punt. quedā non? Dicitur q̄ illa strepunt in quib-
us est magna ventositas. a quibus cū testa fin-
ditur violenter erit ventositas cum magno im-
petu & strepitu Et hoc cōtingit q̄ calor exterior
est fortis. Cū si ouis volatilis ponat i medio ignis ci

eo rumpitur testa / et cū violētia & strepitu erit
bētositas qđ tñ nō cōtingeret si ignis eēt minor
Sed in ouis pisciū maior est bētositas pportio-
naliter. id multū strepit in igne bt ptz in allece

De piscibus

Dic nūc aliquē questiūcule subiūguntur de
piscibus. Et primo queritur. btrum pisces
comedant pullos proprios? Dicēdum qđ sic tum
quia sūt gulosi ppter frigiditatē stomachi. tum
quia habent sensus obtusos & ideo nō discernū
pulos suos inter alienos et sūt auidē gulositas.
& ideo idifferēt trāsglutit pullos suos & alienos
Secundo queritur. btrum pisces masticēt cibū?
Dicēdum qđ non primo qđ si masticarent super-
flue ingrederetur aqua & facere ad suffocationē
et subuersionem ipoz. Secundo qđ sunt aialia
et auidē rapiunt et nutrimentum suū indiuisū
trāsglutunt.

Tertio queritur. quare pluuia conuenit piscib?
et noscet auibus? Dicēdum qđ piscibus mari-
me conuenit aqua dulcis qđ solum dulce nutrit
hnde pisces nutriuntur aqua commixta cum lu-
to et arguilla. Aues vero biuūt in aere & bolādo
querunt bictum suum. Penne autem alarum ea-
rum a pluuia conglutinantur et sic impediunt
in bolando. Vel etiam potes dici qđ pluuia habū
dans nocet btrifqđ quia incurrit opilationes
nutritiuorum membrorum propter dulcedinem
talisaque. Quia dulcia secundum Galienum op-
pilant membra nutritiua.

Quarto queritur. quare oua piscium ī igne pl⁹
strepunt qđ alia? Dicēdū. qđ quando ignis ita for-
tis est qđ pl⁹ resoluitur qđ consumit tunc sciendū

tur et rumpuntur oua in igne. ut etiam in casta-
neis patet quando vero ignis est temperatus quod
tantum consumit quantum resoluit tunc non sin-
duntur nec rumpuntur. Et oua piscium faciunt
strepitum propter ventositatem inclusam que
exiens per foramen paruum facit sonum.

De leguminibus

Post hec etiam aliquid de leguminibus ad-
ciendum est. Et primo queritur. quare se-
cundum Galenum podagra maxime accidit co-
medentibus legumina. Dicendum quod sunt dura
et ventosa et non facile digeruntur. ideo propter
indigestionem maxime conuertuntur ad flegma
habe precipue generatur flegma ex quibus po-
dagra licet per accidens

Secundo queritur. quare fabe cum sint ventose per
decoctionem suam ventositatem non amittant sicut or-
deum. Dicendum quod hoc est quia fabe de sui natura plu-
rent ventositatis quam ordeum. Aut quia fabe grosse sunt
substantie et compacte. ordeum autem non. Et ideo facili-
us ab eo remouetur ventositas quam a fabis. Unde di-
cit psalms secundum Galenum fabis coctis ventositatem
auferre non possumus sed per fortem decoctionem
minuimus.

Tertio queritur. utrum lentes condite cum ace-
to possit dari in acutis. Dicendum quod auicenna scribit
quod sic Galenus vero non. Dicendum ergo quod lentes
condite cum aceto in febre cum apostemate nul-
lo modo conueniunt. quia meatus exasperant et
restringunt et sic loquitur Galenus. Sed lentes
condite in aceto et contrarietate a se competunt
in febre sine apostemate et sic loquitur Auicenna

De oleribus

Sequitur de oleribus ubi primo queritur. quare caulis soluit ebrietatem. dictum secundum aristotelem tertia parte probleumatū quia succum dulcem facit et purgatiuam habet virtutem. unde et medici in ipso clisterisant vētrem. unde accidit ebrijs ipso ventibus euellere humida que sunt ipsis vino sani digesta. **¶** **S**ecundo vero in superiori ventre derelicto incipit infrigidari corpus. in frigidato aut humida subtilia conuenit ferri in vesicam. Quare vtriusque humidis expulsi per corpus infrigidatum merito sine crapula fiet

Secundo queritur. quare portulaca soluit congelationem dentium. dictum secundum aristotelem ibidem secunda parte. Quia humiditas portulace ingrediens sua viscositate extrahit accutum quod est causa congelationis. similiter lac liquet faciens extrahit acuitatem

Tertio queritur. quare allia et cepe quanto sicciori plantant meliora fiunt. alibi vero deteriora. dictum ibidem prima parte. Quia omnia tallia sunt maxime humiditate plena bene autem temperata fiunt hoc modo plantata. et quia minus putrefiunt quare desicantur ante quam plantentur

Quarto queritur quare magis fetent allia vetera quam noua. dictum ibidem qui iuuenibus multum humidum ac mixtum et extraneum auferit potentiam eorum. Quando autem maturant segregato illo proprium habent odorem hoc autem naturaliter est acutus. similiter et alij fructus vitides existentes aquosiores sunt.

Quinto queritur. quare ruta fetidos sudores

facit. Dicitur ut ibidem. quia in quorū odore est
grauitas et acuitas hec comicta super fluis huius
modi malū faciūt odore. Et ideo etiam vici-
na comedentium allium etiam fetet.

Sexto queritur. quare origanum immixtum dul-
ce vini facit. Dicitur ut ibidem. aufer ea per que
austeritas fit. aqueam et ficulentam recipiens sic-
citatem in seipsum sicut si in sole ponatur die
multo tempore sol auferat aqueum humorem et
reliquū digerit idem facit organū calidū & siccū.

De fructibus

Dinde de fructibus est aliquid subnecten-
dum. Et primo querit cur comedentes ficus
dulces et molles leduntur in dentibus. Dicitur
secundum aristotelem .xix. parte problematum
quia propter viscositatem que aduenit linguis in-
terdum per dentes et quia sunt molles putrefa-
ctiones faciunt velociter sicut calida excessiuo.
fortassis autem propter masticationem et earum
duriciem dolent dentes velociter

Secundo queritur quare comestio ficuum gene-
rat pediculos. Dicitur quia ficus sunt cito putri-
biles et corruptibiles habent proprietatem educendi
humores corruptos ad superficiam cutis et ex
talibus humoribus pediculi generatur. Unde di-
cit auicenna quod ficus valent ad generandum bo-
nū colorem quia sanguinem educunt ad superficiem cutis et
ita emendat colorem.

Tertio queritur. quare dulcibus fructibus satiamur
citius quam acetosis. Dicitur ut ibidem quia indigentia est.
quoniam amplius non habemus nutrimentum aut modicum.
Acetosa autem modicum nutrimentum habent superflua
tē aut multā merito ergo talia plius appetiamus co-

comedere & non replemur ex eis secundum desiderium.
Dulcia vero omnino sunt nutrimentum et a paruis
salibus quis plus accipit nutrimentum & non amplius
potest comedere. Ideo citius dulcibus satiamur.

Quarto queritur. quare vinum bibitum post putridos
fructus amarum videtur dicendum ut ibidem quod amaritudi-
nem habet putredo talis quod igitur remanet in lingua:
mixtum potui & diffusum amarum facit potum.

Quinto queritur. cur post stiptica ut glaudes & huius
modi vinum videtur dulcius & potius dicendum quod stipticis
lingua preparatur & porum aperitur ut dulce magis tra-
seat. Tenentur res que figuntur propter hanc causam primo stip-
ticis infunduntur ut magis recipiant tincturam.

Sexto queritur quare pira secundum diascorides ieiunium
sunt nociva. dicendum secundum ysaac de dietis libro se-
cundo. quod diascorides intendit si pira sumantur a ieu-
niis nisi necessitate sed secundum appetitum solum ad satu-
ritatem sumantur precipue si potestica sunt quod tunc coleri-
ca generant passionem duram & incurabilem. Ieiunium plius
quod saturi comedunt. Saturis autem salubriora sunt ad
stomachi percussione et expulsionem contenti-
ue virtutis inferioris. Stiptica vero sunt subti-
liora et temporaria et magis nutriunt.

De sale

Que est ratio diversorum effectuum que in sale repe-
riuntur. dicendum secundum albertum super math. ca. b
Salis natura ex aqua generatur cum terra. Quod ex
quarto metheorum. omne quod liquatur frigidum humido de-
generat in terram est quantum ad materiam. Sic omne quod liquatur cali-
da sicco de generat aquam sicut omnia genera metallorum.
Terra autem mutatur in salum quando a feculentia lota est in hu-
mido & coacta calore sicco postquam coagulata est
siccata. Ideo sal terre sicco est pro calidum in humido

aquoso combustū & ideo bicin⁹ est saporū amaro
 q: amaritudo ei⁹ resultat agēte calido cōburen-
 te i terrestri sicco. Et tali igitur natura ex calido
 est amarū & siccū & ex amaro mortificatiuum est
 bermū. et ex sicco exsiccatiūū humidi putrescen-
 tis et sic impedit putrefactionē. et per cōsequēs
 impedit fetorem. Et quia inducit siccitatem & hu-
 midū destructionem et intentionem ideo genera-
 tionem impendit et terre fecunditatem. Et quia
 acūmē habet a calore adurētē ideo acuit id cui p
 miscetur. Et quia siccitatē habet amarā ideo ab
 hominabilē habet saporē et prouocat siti. ppter
 siccitatē propter acumen tñ dissolutiuum est. Et
 commixtum saporibus alijs facit eos penetrare
 in lingua et sic odit saporē alios. Adhuc habet
 naturam que videtur mirabilis. quia per simili-
 tudinem quam habet extrahit aliquando sal. Et
 ideo pisces salam et caro multum salsa posita in
 aqua recenti salsa efficiuntur minus salsa et cit-
 tius extrahitur sal q̄ per aquam dulcem.
 Ultimo queritur. quare sal proiectum in igne
 crepitat. Dicēdū secundum eundem super quar-
 to metheozorum. quia sal habet in terreo combu-
 sto admixtionem humoris ideo proiectus super
 ignem crepitat. Quare sal preseruat a corruptio-
 ne vide supra. Caro.

De melle.

Consequēt aliqd de melle dictū est. Citrum
 mel recēs melius sit betuſo. dicēdū ut i sal-
 nalibus. q̄ secus est de melle et de bino quia mel
 recentissimum. binū vero betuſissimum est me-

Itus Et ratio est quia vini natura est humida mel
lis arida. Cuius signum est in medicina. Quia q̄
humectanda sunt vino fouentur que sicca da sūt
melle detergantur. Ideo longinquitate tempo
ris in ambobus aliquid consumitur de vtroq̄ et
fit vinum meratius et melaridius Et ita in suc
co priuatur.

Queritur secundo. quare si mel in vini base po
natur feces ipsius vini sursum eleuat cum tamē
per oppositionem quorumcunq̄ aliorum fertan
q̄ grauior locum inferiorem teneat. Dicitur vt
ibidem dicitur. quia fecis materia que vt spissa
terrena ceteris humoribus pondere preestet mel
le vincitur. Mel enim grauitate naturali deorsū
ad fundum decidit et fecem vt leuiorem sursum
pellit.

De oleo.

S Equitur de oleo. Et primo queritur Quare
oleum in supremo vinum in medio. mel in
p̄mo melius reputatur. Dicitur vt ibidem dicit.
quia mel quod optimū est. vel quo ponderosius
est. In base ergo mellis quod in p̄mo est melius est
In base vero vini pars inferior a mixtione vini
non turbulenta Sed deterior est pars summa acri
bicina corrumpitur enim eius admixtione. Unde
de agricolis non contenti tecto doha cooperiunt
et defodiunt et ab extrinsecis muniunt rethouē
tes abinoquatum possunt aeris contagionem
a quo manifeste sic leditur q̄ in base plenobiq̄ cō
seruetur. Et ideo vinum in medio basis a crimi
nibus propinquum est et ab vtraq̄ noxa remoti
ue et ideo melius reputatur.
Secundo queritur. quare oleum i base semiple

no d'intertum emendatur. Dicendum ut ibidem dicitur quod aer intrat in baculum et superfluum humorem exsiccat oleum siccatum illo humore qui in eo latuit absterfo acquirit nouam suauitatem saporis.

Tertio queritur quare oleum congelatur bini raro. Dicendum ut ibidem in oleo causa congelationis est quia lenigatius et spissius est facilius ad coeundum videntur que lenigatiora sunt et densiora. Cuius autem non contingit tanta mollicies et est multo oleo liquidius ergo. Et quare acetum sit frigidissimum non congelatur cum tamen frigidiora gelu facilius cogantur. Dicitur ut ibidem quia acetum est liquidius inter ceteros humores et tanto acerbius nec sic acute trifficatur exemplo maxime a quo ipsa quoque amaritudine sua respecta nunquam gelu contrahit.

Cur piper et sinape si opposita fuerint cuti exterius vulnerent et loca perforent. Comesta vero stomacho nimiam inferunt lesionem. Dicendum ut ibidem dicitur quod species acres superficiem cui superponuntur exulcerant quia integra virtute sua sine alterius rei admixtione vertuntur ad noxam. Sed si in ventrem recipiantur soluitur eorum vis ventralis humoris allunione ut prius vertantur in succum calore ventris quod integra possunt nocere.

Explicit questiones naturales philosophorum.

Imprime Pour Thomas Raisne
Libraire Demourant A Rouen.

sint scribenda. Sed de ijs consultamus que sunt 54
 à nobis: non tamen semper eodem modo. ut de agē-
 ne, licetnam uel pecuniariam artem: & eo magis
 bernandi facultatem, quam exercendi artem de-
 us, quò minus exacta est. & de cæteris simili mo-
 magis circa artes, quam circa scientias. nam cir-
 magis ambigimus. Consultatio autem in ijs uer-
 ue plerumq; quidem fieri possunt: incerta tamen
 nam euenient pacto, & in quibus est * indeter-
 Atque cum magnis de rebus deliberare uolumus,
 & altos ad consilium, diffidentes nō bipsis, tan-
 in sufficientibus ad discernendum. Consultamus 55
 de finibus: sed de ijs que ad fines ipsos perdu-
 c: enim medicus si sanabit, nec orator si persuas-
 ce republicæ gubernator, si bene, recteque legi-
 atem instituet: nec denique cæterorum quisquam
 deliberat: sed omnes posito quodam fine, quem ad-
 & per que fiet ille, considerant. Atq; si per plura
 uidetur, per quod illorum facillime, optimeq;
 quirunt, sin per unum: quoniam pacto per illud
 illud item per quid efficietur considerant. idque
 nec ad primam p̄ueniant causam, que quidē
 none est ultimā. Qui namq; consultat, is quare-
 r: dictoq; modo perinde atq; * designationem li-
 resoluerē. Non autem omnis perquisitio consul-
 uidetur. Mathematica namq; perquisitiones, cō-
 es non sunt, omnis autem consultatio est cōtinuō
 o, idq; quod ultimum est in resolutione, primum 56
 t in generatione. Atq; si consultantes in aliquid 57
 quod quidē sari nequeat, deliberant si sari ne-

CAP. 3.

id est per
 que sunt in-
 determinata.

ἀπογόμενα:

fieri posse, tunc agere aggrediuntur. Ea uero dicuntur
 fieri posse, quæ per nos ipsos fieri possunt. nam ea quæ
 amicos fiunt, per nos ipsos quodam modo fiunt: quod
 principium sit in nobis. Queruntur autem quæ
 qui sem instrumenta, quæ in quædam res, foris
 in reliquis similia modo. Interdum per quodam inter
 modo, aut per quem modum, uel fieri igitur, ut dicitur
 homo per principium actus esse: & deus esse constitutus
 agi ab ipso. Item, & ad gratiam esse gratia, si
 tur non erit constitutus, ut deus quæ uel ad finem
 etiam singularia: ut si panis, & hoc, uel constitutus
 oportet, hæc enim sensus aptas sunt. Quod si semper
 & si iam consultauerit, in inquitur, ab ipso. Consultabile
 rem & eligibile idem est, ipsam rationem eligibile de
 iam est. Quod enim ceteris ex consultabile, tunc præter
 id eligibile est, desinit enim tunc deum unusquisque
 quæ, re quoniam ager pacto, cum in seipsum prin
 redigit. & in id seipsum quod antecedit, hoc est
 quod eligit. Patet hoc ita esse & ex uetustissimis re
 blicis, quæ imitabatur Homerus: quæ namque, rege
 rent, ea populo renuntiabant. Cum igitur ipsam esse
 sit consultabile appetibile ex us quæ in nostra sunt
 stante: & ipsa electio deliberatiua appetitio rerum
 rum quæ in nostra sunt potestate, nam simul atque di
 uimus, ex consultatione, affectamus deliberatione. &
 igitur electio, figura sit dictam, & circa quæ uer
 eorum esse, quibus ad ipsos hæc acceditur.

C O M M E N T.

De rebus omnibus consultatio. 3. Hoc

LIBER TERTIVS.

ut quicquid intellectus intelligere potest, voluntas potest, cum vero intellectus intelligat, & ea quae sunt, in re sunt, & non sunt, ut chimerae, similiter & voluntas ea quae sunt impossibilia. Et ratio est, quia intellectus est aequalis intellectui. Anni ad terrenum, & ad celestem, caput bifarium, primum ut est cōmune, & secundum ut est in latitudine, & sic potentiam non solum in alio modo ut est regulara à ratione, non est impossibile. Nam ratio recta non dicitur que fieri possunt.

De re que in nostra sunt potestate.

CAPIT V.

Un igitur finis qui dem sit affectabilis volū- 66
tate, ea vero, quibus utitur ad finem, & consuetudo 65
bilia sint atque eligibilia: fit ut actus ij qui
circa haec versantur, ab electione proficiscā- 67
sponte efficiantur. At operationes virtutum 68
ipsa versantur, nostra igitur in potestate ipse
identidem virtutes collocantur. Quibus enim in 69
na in potestate situm est agere: in his & non
quibus non agere in his est & agere, quare si
quod honestum est in nobis est situm: & nō
est turpe) in nobis est collocatum. Et si non
em (quod est honestum) in nostra est potesta-
re (quod est turpe) in nobis est situm, quod si in
tam tam honesta quam turpia agere: & simi-
in agere, hoc autem erat bonos & malos esse: in
est firmum nos probos & improbos esse. Dices 70
sponte neminem prauum, nec inuitum quē-
um esse alterum falso est simile, alterum vero:

ETHICORVM

do sunt dicta: & hominem non esse principium dicendum, neque procreatorem actuum perinde ac librorum.

71 quod si hæc uera uidentur, nec in alia ulla, principia actuum quam in ea quæ sunt in nobis, reducere possumus: quorum principia sunt in nobis, ea quoque in nos sunt sita, sponteque à nobis fiunt. Hæc ita esse testantur & priuatim singuli homines, & ipsi legulatores. In eos quidem qui praua faciunt, si modo non ui, nec ob horatlonem eam cuius ipsi non fuerint causa, illa agant castigant ac puniunt. ipsi autem qui honesta agunt, horis instituunt: ut homines partim hortentur, partim pbeant.

At ad ea agenda quæ nec in nostra sunt potestate nostra sponte efficiuntur, nemo prorsus hortatur: quæcum uanum sit persuasum esse cupiam non calere, aut dolere, aut non esurire, aut quiduis aliud tale. nam omnis

72 nus hæc ipsa patietur. Etenim pro ignorantiam ipsa pœnis instituunt, si quisquam ignorantiam sibi causa uideretur. ebrios namq; duplici pœna affligi esse putarunt. principium enim in ipsis est. quippe cupidorum sit potestate ebrietatem uitare, quæ quidem orationis est causa. Puniunt etiam eos qui aliquid ignorant quæ legibus continentur: quæ quidem scirent, nec sunt difficilia cognitu. similiter & in aliis quoque per negligentiam homines ignorare uidentur: placet

73 ne, quia in ipsis est non ignorare. Est enim in potestate diligentiam adhibere. at fortasse tales sunt, ut

74 ut diligentiam non adhibeant. At ut tales fierent iusti, aut intemperantes: ipsi sunt sanè causa dissonantes, & res iniuste agentes, & potui, & rebus in-

